

**Vlada Crne Gore
Kabinet predsjednika
Kancelarija za evropske integracije**

P R E D L O G

**ŠESNAESTI POLUGODIŠNJI IZVJEŠTAJ O UKUPNIM AKTIVNOSTIMA U OKVIRU
PROCESA INTEGRACIJE CRNE GORE U EVROPSKU UNIJU,
za period jul - decembar 2021.**

Podgorica, april 2022.

SADRŽAJ

UVOD	3
1. Informacija o obavezama izvršenim u kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i napretku ostvarenom u pregovorima	4
1.1 Napredak Crne Gore u pregovaračkom procesu	5
1.1.1. Poglavlja pravne tekovine EU	6
1.1.2. Pregovori u pregovaračkim poglavljima 23 i 24	15
2. Politički dijalog Crne Gore s Evropskom unijom	16
3. Osvrt na oblasti interesovanja Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje	19
3.1. Nova metodologija i pregovaračka struktura	19
3.2. Izorno zakonodavstvo	20
3.3. Pravosuđe i borba protiv korupcije i organizovanog kriminala	21
3.4. Temeljna prava	23
3.5. Ekonomski razvoj	26
3.6. Kovid-19 pandemija	29
3.7. Regionalna saradnja	29
ZAKLJUČAK	33
Aneks - Strategijski dokumenti i izvještaji	34

UVOD

Na osnovu Rezolucije o načinu, kvalitetu i dinamici procesa integracija Crne Gore u Evropsku uniju, koja je usvojena 27. XII 2013, izrađen je Šesnaesti polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju, kojim Vlada redovno šestomjesečno informiše Skupštinu o aktivnostima realizovanim u ovom procesu. Prema Rezoluciji, Skupština na sjednicama redovnih zasijedanja razmatra polugodišnje izvještaje o toku procesa evropske integracije Crne Gore, a ustaljena je i praksa da isti bude prethodno predmet pažnje skupštinskog Odbora za evropske integracije. Šesnaesti po redu polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju odnosi se na period od 1. VII 2021. do 31. XII 2021.

Crna Gora je u drugoj polovini 2021. nastavila da bilježi progresivne rezultate, naročito u dijelu usklađivanja i sprovođenja pravne tekovine EU. Nastavljeno je ulaganje napora u oblasti pregovaračkih poglavlja 23 i 24 s namjerom dobijanja završnih mjerila, kao i u dijelu obaveza koje proizilaze iz završnih mjerila u ostalim pregovaračkim poglavljima što je evidentirano usvajanjem niza dokumenata od značaja za dalji napredak u pregovaračkom procesu. Crna Gora je kompletirala pregovaračku strukturu, tako da ona prati model i prioritete Nove metodologije proširenja EU, budući da je pored obrazovanja radnih grupa za pregovore, imanovano i šest pregovarača za date klastere, a čestim sastancima radnih grupa, prije svega onih koji su u fokusu Nove metodologije – 23 i 24, poseban fokus je stavljen na vladavinu prava i povezane obalasti od značaja na dalji napredak u pregovorima. Novoformirane radne grupe su u najvećem dijelu završile mape puta ispunjenja završnih mjerila za privremeno zatvaranje pregovora i uputile ih Vladi, koja ih je usvojila, čime je uspostavljen najširi okvir za usmjerenje svih obaveza koje vode ka odluci o privremenom zatvaranju poglavlja. Dodatno, sa primarnim ciljem da pregovaračku strukturu i resore usmjeri na konkretne obaveze, Vlada je, nakon analize svih preporuka i smjernica iz Izvještaja Evropske komisije, donijela Akcioni plan za adresiranje ključnih preporuka iz Izvještaja EK o Crnoj Gori 2021, kojim se predviđaju aktivnosti koje treba da adresiraju one izazove koje je Evropska komisija notirala u Izvještaju, sa vremenskim okvirom primjene do kraja juna 2022.

U izvještajnom periodu posebno je značajno organizovanje druge po redu političke Međuvladine konferencije Evropske unije i Crne Gore, koja je održana u Briselu 13. XII 2021, a koja je predstavljala priliku da države partnere i članice Evropske unije informišemo o reformama i svemu što je urađeno u prethodnih godinu dana od strane Vlade, a prije svega u dijelu koji se tiče unapređenja vladavine prava, borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, ubrzanja strukturnih reformi u ekonomskom dijelu, kao i reforme javne uprave.

Nakon naglaska na potrebi jačanja političkog dijaloga u okviru Nove metodologije pregovora, osnažena je bilateralna saradnja sa državama članicama i institucijama Evropske unije, kroz redovan dijalog i zvanične posjete visokih državnih zvaničnika Crne Gore, kao i susrete na marginama značajnih međunarodnih konferencija.

1. Informacija o obavezama izvršenim u kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i napretku ostvarenom u pregovorima

U drugoj polovini godine održan je trend održavanja redovne komunikacije svih državih struktura sa institucijama Evropske unije u kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, budući da su održani sastanci četiri sektorska pododborna, Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje, Zajedničkog savjetodavnog odbora između Komiteta regiona EU i Crne Gore, kao i Posebne radne grupe za reformu javne uprave.

Sektorski pododbori

Četrnaesti sastanak **Pododborna za industriju, trgovinu, carine i poreze**, koji obuhvata poglavlja 1 – Sloboda kretanja robe, 16 – Porezi, 20 – Preduzetništvo i industrijska politika, 29 – Carinska unija i 30 – Vanjski odnosi, održan je u video formatu 5. X 2021. Sastanak je bio prilika da predstavnici crnogorskih nadležnih institucija bliže upoznaju predstavnike EK o aktivnostima sprovedenim u prethodnom periodu za navedene oblasti. Na sastanku je ukazano da Crna Gora, uz kontinuiranu podršku Evropske unije, u uslovima pandemije koronavirusa, bilježi napredak i nastavlja sa sprovođenjem reformi u pravcu pune usklađenosti sa pravnom tekovinom i standardima EU u oblastima obuhvaćenim navedenim poglavljima, te da to zapravo predstavlja put ka oporavku i članstvu u EU. Kada su u pitanju jačanje administrativnih kapaciteta, istaknuto je da sve institucije ulažu snažne napore kako bi bile efikasnije i unaprijedile profesionalnost i sopstvene kapacitete u cilju adekvatnog sprovođenja usaglašenog zakonodavstva.

Četrnaesti sastanak **Pododborna za poljoprivredu i ribarstvo**, održan je 7. X 2021. u online formatu. Sastanak je bio prilika da se razmotri napredak u okviru pregovaračkih poglavlja 11 - Poljoprivreda i ribarstvo, 12 - Bezbjednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor i 13 – Ribarstvo. S tim u vezi konstatovano je da se napredak u oblasti tri pregovaračka poglavlja odvija u kontinuitetu, ali je neophodno uložiti dodatne napore, kako u pogledu usklađivanja zakonodavstva, tako i u pogledu jačanja administrativnih kapaciteta i primjene pretpristupne podrške EU ruralnom razvoju. U okviru pregovaračkog poglavlja 11 apostrofiran je rad u pogledu izrade novih strateških dokumenata. U dijelu pregovaračkog poglavlja 12 istaknuti su naponi Crne Gore u pogledu unapređenja kvaliteta sirovog mlijeka, unapređenja objekata u cilju potpunog usaglašavanja sa zahtjevima EU, te akreditacije poljoprivrednih proizvoda za izvoz u EU, dok je u okviru pregovaračkog poglavlja 13 naglašen rad u pogledu planiranog usvajanja Zakona o strukturnim mjerama, uređenju tržišta i državnoj pomoći u ribarstvu i akvakulturi i Zakona o organizovanju tržišta u ribarstvu i akvakulturi, koji su dobili pozitivno mišljenje EK i koji su u direktnoj vezi sa l završnim mjerilom u okviru ovog poglavlja.

Jedanaesti sastanak **Pododborna za inovacije, ljudske resurse, informatičko društvo i socijalnu politiku** održan je 8. X 2021. u online formatu. Predstavljene su ključne aktivnosti u oblastima koje obuhvataju poglavlja 2 - Sloboda kretanja radnika, 10 - Informatičko društvo i mediji, 19 - Socijalna politika i zapošljavanje, 25 - Nauka i istraživanje i 26 - Obrazovanje i kultura. Na sastanku je pozdravljen dosadašnji napredak u ovim oblastima i ukazano na značaj daljeg usklađivanja sa pravnom tekovinom, a posebno na njihovoj adekvatnoj primjeni, izgradnji novih institucija i jačanju postojećih kapaciteta, kao i unapređenju potrebnih znanja i vještina i stvaranju pretpostavki za pristupanje EU. Naglašeno je da je novi Instrument pretpristupne pomoći (IPA III) i Ekonomski i investicioni plan za Zapadni Balkan prilika za dalje rješavanje snažnog uticaja pandemije COVID-19, koja je posebno pogodila najugroženije crnogorske građane.

Četrnaesti sastanak **Pododborna za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku** održan je 21. X 2021. u online formatu. Predstavnici institucija Crne Gore informisali su EK o aktivnostima sprovedenim u proteklom periodu u vezi Programa ekonomskih reformi (PER), ekonomskih i finansijskih pitanja i izazova, kao i politika u okviru pregovaračkih poglavlja koja su u nadležnosti ovog Pododborna (PP 17 – Ekonomska i monetarna unija, PP 18 – Statistika, PP 32 – Finansijski nadzor i PP 33 – Finansijske i budžetske odredbe). Ocijenjeno je da je Crna Gora u

proteklom periodu nastavila sa reformama u finansijskim poglavljima, što je evidentirano i u posljednjem Izvještaju EK. Donošenjem paketa podrške privredi i građanima, kao i značajnom finansijskom podrškom EU, Crna Gora je pravovremeno preduzela adekvatne mjere u smanjenju negativnih posljedica pandemije koronavirusa.

Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje

U formi video konferencije 2. XII 2021. održan je dvadeseti sastanak **Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje (POSP)**. Članovi POSP-a razmatrali su pitanja koja se tiču stanja pristupnih pregovora i odnosa između Evropske unije i Crne Gore, kao i načine za podsticanje nacionalnog konsenzusa o napretku Crne Gore na putu ka EU. Sastanak je okončan jednoglasnim usvajanjem Deklaracije i preporuka.

Zajednički savjetodavni odbor između Komiteta regiona EU i Crne Gore

XVI sastanak **Zajedničkog savjetodavnog odbora između Komiteta regiona EU i Crne Gore (ZSO)** održan je 3. XI 2021. u Briselu. Sastankom je kopredsjedavao gradonačelnik Prijestonice Cetinje **Aleksandar Kaščelan**. Teme sastanka bile su „Najnovija dešavanja u Crnoj Gori i njihov uticaj na proces pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji“ i „Digitalne politike: Internet i društvene mreže kao sredstvo za (dez)informisanje i političku mobilizaciju građana – iskustvo Crne Gore i EU“.

Posebna radna grupa za reformu javne uprave (PAR)

IX sastanak **Posebne grupe za reformu javne uprave** održan je 19. X 2021, u formatu video konferencije, a otvorila ga je ministarka javne uprave, digitalnog društva i medija **Tamara Srzentic**. Sastanak je organizovan u cilju praćenja realizacije zaključaka, odnosno definisanih ciljeva sa osmog sastanka Posebne grupe održanog u oktobru 2020.

1.1 Napredak Crne Gore u pregovaračkom procesu

Imajući u vidu obim realizovanih aktivnosti državne uprave u izvještajnom periodu, usmjerenih na ispunjavanje obaveza sa evropske agende, uključujući i onih koje vode ka ispunjenju privremenih i završnih mjerila za sva pregovaračka poglavlja pravne tekovine EU, kao i redovno izvještavanje zakonodavnog organa o aktuelnostima i rezultatima iz procesa pregovora sa Evropskom unijom, Vlada je potvrdila svoj odgovoran odnos prema najvažnijem reformskom procesu u kojem se Država trenutno nalazi, a koji uživa visoku podršku građana, uređujući i vodeći nacionalnu politiku tako da ista vodi ka ispunjavanju vanjskopolitičkog cilja, a to je članstvo Crne Gore u Evropskoj uniji.

Vlada je 8. VII 2021. usvojila **Dvadeset deveti kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period januar – mart 2021.** i **Drugi prilog Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori 2021.** Vlada je 30. IX 2021. usvojila **Trideseti kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period april – jun 2021,** kao i **Petnaesti polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period januar – jun 2021.**

Evropska komisija predstavila je 19. X 2021. **Paket proširenja koji uključuje i Izvještaj o Crnoj Gori 2021.** Izvještaj predstavlja kombinaciju političkih poruka i tehničkih smjernica i preporuka za naredni period. Političke poruke se prvenstveno ogledaju kroz pozitivan ton konstatacije da je Vlada Crne Gore izrazila jasnu političku posvećenost ka ostvarenju strateškog cilja, odnosno da članstvo u Uniji ostaje glavni spoljnopolitički prioritet države, a najvećim dijelom su reflektovane u odjeljku Politički kriterijumi, kao poziv svim trim granama vlasti na veći nivo angažovanosti i odgovornosti u pravcu reforme vladavine prava. U izvještaju se po prvi put daju nalazi za pregovaračka poglavlja u

odnosu na tzv. tematske klastere definisane kroz Novu metodologiju pristupanja EU. Ključni princip cjelokupnog daljeg napretka u procesu ostaje neophodnost ispunjenja privremenih mjerila u okviru poglavlja 23 i 24.

Vlada je 29. XII 2021. usvojila **Trideset prvi kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period jul-septembar 2021.**

1.1.1. Poglavlja pravne tekovine EU

U okviru **poglavlja 1 – Sloboda kretanja robe**, sprovode se aktivnosti na usklađivanju s pravnom tekovinom EU u dijelu horizontalnog zakonodavstva. U tom kontekstu, Skupština je 29. XII 2021. donijela Zakon o standardizaciji¹ („Sl. list CG”, broj 145/21) i Zakon o potvrđivanju Konvencije o osnivanju Međunarodne organizacije za zakonsku metrologiju² („Sl. list CG - Međunarodni ugovori”, broj 6/21). Donošenjem Zakona o standardizaciji se uređuje organizovanje i djelatnost nacionalnog tijela za standardizaciju (Institut za standardizaciju Crne Gore), donošenje, objavljivanje, povlačenje i primjena crnogorskih standarda i srodnih dokumenata. Takođe, akcenat je na unapređenju zaštite života, zdravlja i bezbjednosti ljudi, životinja i biljaka i zaštite životne sredine, poboljšanju kvaliteta proizvoda, procesa i usluga, kao i unapređenju međunarodne trgovine otklanjanjem nepotrebnih tehničkih prepreka u trgovini. Donošenje Zakona o standardizaciji se vezuje za II završno mjerilo u ovom poglavlju. U dijelu ispunjenja zaključka sa Pododboru za trgovinu, industriju, carine i poreze (5. X 2021), koji se odnosi na pridruživanje Instituta za standardizaciju evropskim organizacijama za standardizaciju CEN/CENELEC, Institut je predao aplikacioni fajl za članstvo u ovim organizacijama 27. XII 2021. Dodatno, Vlada je 29. XII 2021. usvojila Informaciju o izvršavanju obaveza vezano za članove 34-36 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije kojom se konstatuje da su zastarjeli propisi u potpunosti stavljeni van snage donošenjem novih harmonizovanih propisa. Ova aktivnost u sinergiji sa donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, koji je planiran za prvu polovinu 2022, a koji sadrži tzv. „multilateralnu klauzulu” značila bi da je Crna Gora ispunila u potpunosti obaveze koje slijede iz članova 34-36 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, što je u direktnoj vezi sa ispunjenjem III završnog mjerila.

U okviru **poglavlja 2 - Sloboda kretanja radnika**, Skupština je 29. XII 2021. donijela Zakon o zaštiti zaposlenih građana Crne Gore koji se upućuju na rad u inostranstvo³ („Sl. list CG”, broj 145/21) čije donošenje je značajno, prije svega, zbog potrebe za usklađivanjem sa novim Zakonom o radu, kao I završnom mjerilu, ali i zbog toga što se jedan dio odredbi koji se odnose na posredovanje u zapošljavanju građana Crne Gore kod inostranog poslodavca, prenosi u novi Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti.

U okviru pregovaračkog **poglavlja 4 – Sloboda kretanja kapitala**, Skupština je 29. XII 2021. donijela Zakon o međubankarskim naknadama i posebnim pravilima poslovanja u vezi sa platnim karticama („Sl. list CG”, broj 145/21)⁴. Zakonom se vrši potpuno usklađivanje sa Uredbom (EU) 2015/751 o međubankarskim naknadama za platne transakcije po osnovu kartica, čiji je cilj da se korisnicima platnih usluga obezbijede sigurna, nesmetana i inovativna elektronska plaćanja uklanjanjem prepreka za djelotvorno funkcionisanje tržišta platnih kartica, kao i da se, kada su potrošači u pitanju, riješi problem visokih i različitih međubankarskih naknada na osnovu platnih kartica. Na istoj sjednici, Skupština je donijela Zakona o uporedivosti naknada povezanih sa računom za plaćanje potrošača, prebacivanju računa za plaćanje potrošača i računom za plaćanje sa osnovnim uslugama⁵ („Sl. list CG”, broj 145/21). Zakonom se vrši usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa Direktivom 2014/92/EZ o uporedivosti naknada

¹ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

² Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

³ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

⁴ Sadrži izjavu i tabelu usklađenosti.

⁵ Sadrži izjavu i tabelu usklađenosti.

povezanih sa računima za plaćanje, prebacivanju računa za plaćanje i pristupu računima za plaćanje sa osnovnim uslugama. Donošenje ovih zakona pozitivno utiče na ispunjenje preostalih obaveza definisanih II završnim mjerilom. Vlada je 29. XII 2021. utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu⁶. Ovim Zakonom se stvaraju preduslovi za dalji razvoj platnog prometa u Crnoj Gori u skladu sa savremenim standardima u EU i svijetu i dodatno se doprinosi ispunjenju II završnog mjerila. Dodatno, u cilju ispunjenja III završnog mjerila, Vlada je 29. XII 2021. donijela Strategiju za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma za period 2022-2025, s Akcionim planom za 2022- 2023. Strateški cilj definisan ovim dokumentom podrazumijeva primjenu međunarodnih standarda, poštovanje ljudskih prava i unapređenje nacionalne i međunarodne saradnje kako bi Crna Gora izgradila koordiniran i efikasan sistem za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma.

U okviru pregovaračkog **poglavlja 5 – Javne nabavke**, Vlada je 16. IX 2021. usvojila Polugodišnji izvještaj o javnim nabavkama za period od 1. I do 30. VI 2021. U Izvještaju je naglašeno da novi elektronski sistem, čija je primjena počela od 1. I 2021, uz primjenu novog zakonskog rješenja predstavlja jedan od najznačajnijih koraka u dijelu kreiranja elektronske uprave i potpuno novi koncept javnih nabavki u Crnoj Gori. Takođe, Vlada je 26. VIII 2021. usvojila Polugodišnji izvještaj o radu Komisije za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki za period 1. I - 30. VI 2021. U Izvještaju se, pored ostalog, navodi da je Komisija u prvoj polovini 2021. imala u radu ukupno 124 predmeta, od čega su svi primljeni u toku navedenog izvještajnog perioda (116 žalbi i 8 predmeta po osnovu izvršenja presuda Upravnog suda Crne Gore), od kojih je riješila 104 predmeta (86,30%), dok je ostalo neriješeno 17 predmeta (13,70%) koji su primljeni krajem izvještajnog perioda, odnosno u drugoj polovini juna. Efikasno izvještavanje o sprovođenju politike javnih nabavki predstavlja jedan od zahtjeva definisanih III završnim mjerilom u ovom poglavlju. Vlada je 14. X 2021. usvojila Strategiju za unapređenje politike javnih nabavki i javno-privatnog partnerstva za period 2021-2025, s Akcionim planom za period jul 2021 - decembar 2022. Glavni cilj nacionalne Strategije je izgradnja održivog, efektivnog i efikasnog sistema javnih nabavki i javno-privatnog partnerstva. Pored navedenog, planirane aktivnosti treba da omoguće i uspostavljanje politike javno-privatnog partnerstva, radi kreiranja svih preduslova za nove projekte koji se mogu realizovati po ovom modelu. Donošenje Strategije pozitivno utiče na ispunjenje preostalih obaveza definisanih II završnim mjerilom.

U dijelu **poglavlja 6 – Privredno pravo**, Skupština je 29. XII 2021. donijela Zakon o računovodstvu⁷ („Sl. list CG”, broj 145/21). Nakon usvajanja Zakona, biće dopunjeni i prateći podzakonski akti, a u prvom redu Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica („Službeni list CG”, broj 11/20), čime će se postići potpuna usklađenost sa Direktivom o računovodstvu. Donošenjem ovog zakona i pratećeg podzakonskog akta, stižu se uslovi za ispunjenje dijela IV završnog mjerila u odnosu na oblast računovodstva.

U okviru **poglavlja 7 – Pravo intelektualne svojine**, u kontekstu ispunjenja II završnog mjerila Skupština je 29. XII 2021. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom i srodnim pravima⁸ („Sl. list CG”, broj 145/21). Dodatno, Skupština je 29. XII 2021. donijela i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o patentima⁹ („Sl. list CG”, broj 146/21), Zakon o zaštiti poslovne tajne¹⁰ („Sl. list CG”, broj 145/21), Zakon o potvrđivanju Marakeškog ugovora za olakšanje pristupa objavljenim djelima za osobe koje su slijepe, slabovide ili imaju druge poteškoće u korišćenju štampanih materijala¹¹ („Sl. list CG - Međunarodni ugovori”, broj 6/21), kao i Zakon o potvrđivanju Konvencije

⁶ Zakon se nalazi u skupštinskoj proceduri i sadrži Izjavu i Tabelu o usklađenosti.

⁷ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

⁸ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

⁹ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

¹⁰ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

¹¹ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

o priznavanju evropskih patenata¹² („Sl. list CG - Međunarodni ugovori“, broj 6/21).

U okviru **poglavlja 8 – Konkurencija**, Skupština je 29. XII 2021. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti konkurencije¹³ („Sl. list CG“, broj 145/21). Ovim zakonom je usklađeno poslovanje Agencije za zaštitu konkurencije sa Zakonom o državnoj upravi u smislu da su organizaciona i ostala pitanja opšteg poslovanja usaglašena sa poslovanjem ostalih državnih agencija, pri čemu je ostala zagarantovana nezavisnost u postupcima procjene iz oblasti zaštite konkurencije i kontrole državne pomoći. Takođe, stvoreni su uslovi za jačanje administrativnih kapaciteta u ovoj oblasti, na način što su izmjenjeni uslovi za imenovanja rukovodećih lica Agencije i predviđeni rokovi za imenovanja shodno novim propisanim uslovima. Zakon će pozitivno uticati na ispunjenje obaveza definisanih II završnim mjerilom.

U okviru **poglavlja 9 – Finansijske usluge**, Skupština je 29. XII 2021. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju¹⁴ („Sl. List CG“, broj 146/21) što pozitivno utiče na II završno mjerilo u ovom poglavlju. Dodatno, Skupština je istog dana donijela i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju¹⁵ („Sl. List CG“, broj 146/21) čiji je cilj usklađivanje sa važećim Zakonom o državnoj upravi kojim je izmjenjen status Agencije za nadzor osiguranja i ista uvedena u sistem državne uprave.

U okviru **poglavlja 10 - Informatičko društvo i mediji**, shodno Sporazumu o smanjenju cijena usluga rominga u javnim mobilnim komunikacionim mrežama između zemalja ZB (WB6) „Roming kao kod kuće“ (potpisanog 2019), 1. VII 2021. je započeta prva faza sprovođenja procesa smanjenja cijena rominga u regionu Zapadnog Balkana. Proces je trajao dvije godine, a sproveden je kroz primjenu faznog smanjenja cijena usluga rominga. Glavna karakteristika ove faze smanjenja cijena rominga u regionu Zapadnog Balkana je primjena tzv. „roming kao kod kuće“ sistema naplate (eng. „*roaming like at home*“). Vlada je 9. IX 2021. usvojila Informaciju o potrebi jačanja nacionalnih kapaciteta za sajber bezbjednost, a 1. XII 2021. i Informaciju o osnivanju Agencije za sajber bezbjednost i donijela niz zaključaka na čijoj realizaciji će se raditi u narednom periodu. Vlada je 9. XII 2021. utvrdila Predlog zakona o elektronskom dokumentu.¹⁶ Ovaj propis je važan iz ugla ubrzanja digitalne transformacije, afirmacije korišćenja elektronskog dokumenta, digitalnog potpisa, elektronskog pečata u javnoj upravi i privredi, ali i donijeti uštede zbog smanjenja korišćenja papirnih dokumenata. Vlada je 16. XII 2021. usvojila Završni izvještaj o implementaciji Strategije sajber bezbjednosti 2018-2021. i Program za privlačenje digitalnih nomada u Crnoj Gori do 2025. s Akcionim planom za 2022. čiji je cilj povećanje broja digitalnih nomada u Crnoj Gori, ali i prepoznatljivost Crne Gore kao atraktivne turističke destinacije za njihov boravak. U skladu s obavezama predviđenim Memorandumom o razumijevanju za 5G, čiji je potpisnik i Crna Gora, Vlada je 23. XII 2021. usvojila Predlog mape puta za uvođenje 5G mobilnih komunikacionih mreža. Vlada je istog dana usvojila Strategiju digitalne transformacije Crne Gore 2022-2026 s Akcionim planom za 2022-2023. i Izveštaj o aktivnostima na izradi Nacionalnog plana razvoja mreža za širokopojasni pristup internetu. Skupština je 29. XII 2021. donijela Zakon o korišćenju fizičke infrastrukture za postavljanje elektronskih komunikacionih mreža velikih brzina¹⁷ („Sl. list CG“, broj 1/22). Vlada je 30. XII 2021. usvojila Strategiju Sajber bezbjednosti 2022-2026 s Akcionim planom za 2022-2023.

¹² Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

¹³ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

¹⁴ Zakon je bio planiran za IV kvartal 2019. Vlada je pomenuti Zakon utvrdila 16. I 2020. i isti je dostavljen Skupštini na razmatranje i usvajanje 29. I 2020. Međutim, kako je u međuvremenu formiran novi saziv Skupštine bilo je potrebno da Predlog zakona ponovo prođe kroz proceduru davanja mišljenja i usvajanja od strane Vlade.

Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

¹⁵ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

¹⁶ Zakon se nalazi u skupštinskoj proceduri i sadrži izjavu i tabelu usklađenosti.

¹⁷ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti (na skupštinskom sajtu se nalazi samo Izjava).

U okviru **poglavlja 12 – Bezbjednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor**, Vlada je 15. VII 2021. donijela Program za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori čije je donošenje planirano kroz strateški okvir Programa pristupanja Crne Gore EU 2021-2023, a kojim se daje doprinos ispunjenju II završnog mjerila u okviru ovog poglavlja. Vlada je 26. VIII 2021. donijela Četvrti izvještaj o realizaciji Nacionalnog programa za unapređenje objekata za proizvode životinjskog porijekla i objekata za nus proizvode životinjskog porijekla čime je ispunjena obaveza u skladu sa Zaključkom Vlade od 20. VII 2017. kojim je Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove zadužena da izvještava Vladu i Evropsku komisiju o realizaciji Nacionalnog programa (dokumenta čijim je donošenjem ispunjen prvi dio I završnog mjerila). Takođe, Vlada je 2. IX 2021. donijela Nacionalni plan za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja za period od 2021. do 2026. Plan uključuje i praćenje procesa usaglašavanja i primjene zakonodavstva EU u ovoj oblasti. Implementacija plana doprinosi unapređenju zdravlja bilja, ljudi i životinja, kao i očuvanju životne sredine.

U okviru **poglavlja 13 - Ribarstvo**, Vlada je 28. X 2021. utvrdila Predlog zakona o organizovanju tržišta u ribarstvu i akvakulturi.¹⁸ Donošenje ovog Zakona proisteklo je iz potrebe usaglašavanja sa pravnom tekovinom EU i u direktnoj je vezi sa ispunjenjem I završnog mjerila u okviru ovog poglavlja. Njime se stvara osnov za obezbjeđivanje efikasnog funkcionisanja tržišta proizvodima ribarstva i akvakulture i uređuje se: tržište proizvoda ribarstva i akvakulture, uslovi za označavanje proizvoda koji se stavljaju na tržište, jačanje konkurentnosti proizvođača kroz formiranje organizacija proizvođača, uz adekvatnu kontrolu sprovođenja mjera organizacije tržišta. Takođe, daju se osnove za uspostavljanje organizovanog tržišta kroz mehanizme organizacije tržišta i definisanja jasnih pravila u pogledu informisanja potrošača. Definiše se i nadležno tijelo, uslovi, načini za izvoz proizvoda ribarstva u države članice EU.

U poglavlju **14 – Saobraćajna politika**, Vlada je 9. XII 2021. usvojila Akcionni plan Strategije razvoja saobraćaja, 2021-2022. sa Izvještajem o realizaciji Akcionog plana Strategije razvoja saobraćaja 2019-2020. Njegovim usvajanjem se doprinosi napretku u oblasti saobraćajne politike, kao i ispunjavanju obaveza iz Akcionog plana za adresiranje ključnih preporuka iz Izvještaja EK o Crnoj Gori 2021. Takođe, Vlada je 23. XII 2021. usvojila Nacionalni program za razvoj i uvođenje ITS u drumski saobraćaj, čime je ostvaren jedan od uslova za ispunjenje I završnog mjerila, dok je dodatno usklađivanje postignuto donošenjem: Pravilnika o načinu ocjene uticaja državnih puteva na bezbjednost saobraćaja, reviziji i provjeri bezbjednosti državnog puta („Sl. list CG“, broj 122/21), kao i Pravilnika o posebnim uslovima i tehničkim zahtjevima za elektronsku naplatu putarine i elementima interoperabilnosti („Sl. list CG“, broj 113/21). Nadalje, u cilju usklađivanja i ispunjenja uslova iz I završnog mjerila, a u dijelu novih pravila o težini i dimenzijama vozila, donijet je i Pravilnik o minimalnim uslovima koje mora da ispunjava vozilo za obuku kandidata za vozača („Sl. list CG“, broj 122/21). U oblasti **vazdušnog saobraćaja**, Vlada je 28. X 2021. utvrdila Predlog zakona o potvrđivanju izmjena Multilateralnog sporazuma između Evropske zajednice i njenih država članica, Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Island, Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunije, Republike Srbije i Misije privremene uprave Ujedinjenih Nacija na Kosovu o uspostavljanju zajedničkog evropskog vazduhoplovnog područja (ECAA Sporazum).¹⁹ Njegovim utvrđivanjem, indirektno se utiče na budući napredak poglavlja u oblasti vazdušnog saobraćaja i uspješnog usklađivanja zakonodavstva u pomenutoj oblasti. Takođe, Vlada je 26. XI 2021. donijela Izmjene i dopune Nacionalnog programa za olakšice u vazdušnom saobraćaju, a donijeti su i sljedeći pravilnici: Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o kontinuiranoj plovidbenosti vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koji obavljaju ove poslove („Sl. list CG“, broj 116/21), Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o dodatnim specifikacijama plovidbenosti za određenu vrstu operacija („Sl. list CG“, broj 116/21), Pravilnik o izmjenama

¹⁸ Zakon se nalazi u skupštinskoj proceduri i sadrži izjavu i tabelu usklađenosti.

¹⁹ Zakon se nalazi u skupštinskoj proceduri i sadrži izjavu i tabelu usklađenosti.

i dopunama Pravilnika o posadi vazduhoplova („Sl. list CG“, broj 128/21) i Pravilnik o zajedničkim pravilima Evropske unije u oblasti civilnog vazduhoplovstva i nadležnostima Agencije Evropske unije za sigurnost vazduhoplovstva („Sl. list CG“, broj 138/21). U oblasti **željezničkog saobraćaja** Vlada je 4. XI 2021. usvojila Nacionalni program željezničke infrastrukture 2021-2023.

U **poglavlju 15 – Energetika**, Skupština je 29. XII 2021. donijela Zakon o nadzoru nad veleprodajnim tržištem električne energije i gasa²⁰ („Sl. list CG“, broj 1/22). Njegovim donošenjem ostvaren je napredak u cilju ispunjavanja II završnog mjerila koji se odnosi na usklađivanje s pravnom tekovinom o unutrašnjem energetskom tržištu, uključujući razdvajanje svih energetskih subjekata u skladu sa nekim od modela definisanih pravnom tekovinom. Energetska zajednica je pozitivno mišljenje na predmetni Zakon dala 19. VII 2021, budući da je Predlog zakona potpuno usklađen s Regulativom 1227/2011 o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (REMIT). Zakonom se uređuje nadzor nad veleprodajnim tržištem električne energije i gasa, u skladu sa Regulativom, kako bi se spriječile, otkrile i sankcionisale zloupotrebe na ovom tržištu. Sprečavanjem zloupotreba na veleprodajnom tržištu energije ostvaruje se pozitivan uticaj na veleprodajne cijene energetskih proizvoda u Crnoj Gori i posledično na maloprodajne cijene. U skladu sa Regulativom, ovlašćenja i obaveze koje se odnose na nadzor nad veleprodajnim tržištem električne energije i gasa ovim zakonom su dodijeljene Regulatornoj agenciji za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti. Vlada je 1. XII 2021. utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o efikasnom korišćenju energije.²¹ Utvrđivanjem predmetnog propisa ostvaren je dodatni napredak u dijelu III završnog mjerila koje se odnosi na usklađivanje sa pravnom tekovinom o energetskoj efikasnosti. Zakon poboljšava postojeći pravni okvir u oblasti energetske efikasnosti sa ciljem usaglašavanja sa osnovnom EU Direktivom za oblast energetske efikasnosti (Direktiva 2012/27/EU) i inoviranom Direktivom o energetskim karakteristikama zgrada (Direktiva 844/2018/EU), koje je Crna Gora u obavezi da transponuje po osnovu članstva u Energetskoj zajednici. Pored toga, pravni okvir je unaprijeđen, posebno u dijelu uvođenja Nacionalnog energetskog i klimatskog plana (NECP) kao ključnog planskog dokumenta za oblast energetske efikasnosti, umjesto Akcionog plana energetske efikasnosti. Takođe, u oblasti **energetske efikasnosti** donijeti su i sljedeći pravilnici: Pravilnik o zahtjevima za eko dizajn profesionalnih rashladnih ormara, zamrzivača, kondenzacionih uređaja i procesnih rashladnih uređaja („Sl. list CG“, broj 111/21), Pravilnik o zahtjevima za eko dizajn uređaja za zagrijavanje vazduha, uređaja za hlađenje, visokotemperaturnih procesnih rashladnih uređaja i ventilatorskih konvektora („Sl. list CG“, broj 111/21), Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o obaveznom označavanju energetske efikasnosti proizvoda koji utiču na potrošnju energije („Sl. list CG“, broj 135/21) i Pravilnik o zahtjevima eko dizajna servera i proizvoda za skladištenje podataka („Sl. list CG“, broj 135/21). U oblasti **ugljovodonika**, Vlada je 23. XII 2021. utvrdila Predlog zakona o mjerama sigurnosti prilikom istraživanja i proizvodnje ugljovodonika u podmorju.²² Donošenjem predmetnog zakona i njegovim usklađivanjem sa pravnom tekovinom EU biće dodatno unaprijeđena oblast energetike imajući u vidu da se propisom jasnije definišu ovlašćenja državnih organa, kao i dužnosti koncesionara prilikom izvođenja operacija istraživanja i proizvodnje ugljovodonika, kao i da se omogućava veća i bolja kontrola države nad izvođenjem operacija istraživanja i proizvodnje ugljovodonika od strane koncesionara, a time i veća sigurnost operacija. Takođe, propisuje se minimum zahtjeva za sprečavanje velikih nesreća tokom izvođenja operacija istraživanja i proizvodnje u podmorju, kao i za ograničavanje posljedica nesreća.

U okviru pregovaračkog **poglavlja 16 – Porezi**, Skupština je 29. XII 2021. donijela set zakona obuhvaćenih ekonomskim programom „Evropa sad“ čiji su glavni ciljevi povećanje životnog standarda građana, rast zaposlenosti, smanjenje „sive ekonomije“ na tržištu rada, unapređenje poslovnog i investicionog ambijenta, a od kojih su sljedeći obuhvaćeni ovim poglavljem, odnosno povezani sa I završnim mjerilom: Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o

²⁰ Zakon sadrži izjavu i tabelu usklađenosti.

²¹ Zakon se nalazi u skupštinskoj proceduri i sadrži izjavu i tabelu usklađenosti.

²² Zakon se nalazi u skupštinskoj proceduri i sadrži izjavu i tabelu usklađenosti.

porezu na dohodak fizičkih lica²³ („Sl. List CG“, broj 146/21) i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica²⁴ („Sl. List CG“ broj 146/21). Osim navedenih zakona, dodatno, Skupština je na istoj sjednici donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji²⁵ („Sl. List CG“, broj 145/21), Zakon o dopunama Zakona o porezu na dodatnu vrijednost²⁶ („Sl. List CG“, broj 146/21). Pored pomenutih Skupština je donijela i sljedeće poreske zakone: Zakon o reprogramu poreskog potraživanja²⁷ („Sl. List CG“, broj 145/21), Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje²⁸ („Sl. List CG“, broj 145/21), Zakon o izmjeni Zakona o objedinjenoj registraciji i sistemu izvještavanja o obračunu i naplati poreza i doprinosa²⁹ („Sl. List CG“, broj 145/21), Zakon o izmjeni Zakona o porezu na upotrebu putničkih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica („Sl. List CG“, broj 146/21), Zakon o potvrđivanju Ugovora između Crne Gore i Knjaževine Monako o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak³⁰ („Sl. list CG - Međunarodni ugovori“, broj 8/21). Vlada je 12. XI 2021. utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama³¹, kao i Predlog zakona o porezu na podizanje gotovog novca sa poslovnog računa.³²

Kada je u pitanju **poglavlje 17 – Ekonomska i monetarna unija**, Skupština je 29. XII 2021. usvojila Fiskalnu strategiju Crne Gore za period 2021 - 2024, kojom se doprinosi postepenom ispunjavanju obaveza III završnog mjerila, s obzirom da strategija predstavlja najznačajniji dokument za planiranje fiskalne politike i sadrži ciljeve fiskalne politike u naznačenom periodu, makroekonomski i fiskalni okvir, mjere fiskalne politike i rizike za ostvarenje osnovnog makro-fiskalnog scenarija.

U **poglavlju 18 – Statistika**, Vlada je u kontekstu I završnog mjerila u ovom poglavlju, 23. XII 2021. donijela Godišnji plan zvanične statistike za 2022, kojim je predviđena realizacija 205 statistička istraživanja podijeljenih u četiri domena: demografija i socijalne statistike (59), ekonomske statistike (81), sektorske statistike (57) i životna sredina i višedomenske statistike (8). Dodatno, Vlada je 29. XII 2021. utvrdila Predlog zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova³³ s Izvještajem o sprovedenoj javnoj raspravi. Donošenjem ovog Zakona se omogućuje priprema, organizacija i sprovođenje popisa, u cilju dobijanja sveobuhvatnih podataka o stanovništvu, domaćinstvima i stanovima u Crnoj Gori, što predstavlja jednu od preporuka EK u ovom poglavlju.

U okviru pregovaračkog **poglavlja 19 - Socijalna politika i zapošljavanje**, a odnosi se na I završno mjerilo u dijelu zaštite i zdravlja na radu, donijet je Pravilnik o izmjeni Pravilnika o mjerama zaštite i zdravlja na radu od rizika izloženosti hemijskim materijama („Sl. list CG“, broj 77/21) u koji je prenijeta Direktiva Komisije (EU) 2019/1831 od 24. X 2019. o utvrđivanju petog popisa granične vrijednosti izloženosti opasnim hemijskim materijama na radnom mjestu na temelju Direktive Savjeta 98/24/EZ i o izmjeni direktiva 91/322/EEZ, 2000/39/EZ, 2009/161/EU i 2017/164/EU. U novembru 2021. obrazovana je Komisija za praćenje sprovođenja Nacionalne Strategije rodne ravnopravnosti 2021-2025, s Akcionim planom 2021-2022, sastavljena od 24 predstavnika/ce relevantnih institucija i NVO. Vlada je 23. IX 2021. usvojila III Periodični izvještaj o sprovođenju CEDAW konvencije, a 9. XII 2021. je donijela Odluku o formiranju

²³ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti (na skupštinskom sajtu se nalazi samo Izjava).

²⁴ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

²⁵ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

²⁶ Zakon je donijet na predlog poslanika i ne sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

²⁷ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti (na skupštinskom sajtu se nalazi samo Izjava).

²⁸ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

²⁹ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

³⁰ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

³¹ Zakon nije usvojen na sjednici Skupštine održanoj 29. XII 2021. Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

³² Zakon je povučen iz skupštinske procedure 17. XII 2021. zbog potrebe za dodatnim usaglašavanjem predloženog zakonskog rješenja. Zakon je sadržao Izjavu i Tabelu usklađenosti.

³³ Zakon se nalazi u skupštinskoj proceduri i sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

Savjeta za prava lica sa invaliditetom. Skupština je donijela 29. XII 2021. Zakon o mirnom rješavanju radnih sporova³⁴ („Sl. list CG“, broj 145/21). Potreba za donošenjem novog Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova proistekla je iz potrebe jačanja Agencije kao institucije, unapređenja rješavanja postupka mirnog rješavanja radnih sporova, kako individualnih i tako i kolektivnih radnih sporova, kao i jačanje socijalnog dijaloga u Crnoj Gori. Skupština je 29. XII 2021. donijela i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu („Sl. list CG“, broj 45/21). Iz oblasti zaštite i zdravlja na radu usvojeni su: Pravilnik o obliku i sadržaju prijave o početku radova na izgradnji, rekonstrukciji ili rušenju objekta („Sl. list CG“, broj 18/21), Pravilnik o izmjeni Pravilnika o mjerama zaštite i zdravlja na radu od rizika izloženosti hemijskim materijama („Sl. list CG“, broj 77/21), Pravilnik o mjerama zaštite i zdravlja na radu od rizika izloženosti biološkim materijama („Sl. list CG“, broj 117/21) i Pravilnik o upotrebi sredstava i opreme lične zaštite na radu („Sl. list CG“, broj 135/21). Vlada je donijela novu Nacionalnu strategiju zapošljavanja 2021-2025, koja definiše strateški cilj politike zapošljavanja do 2025, a koji se odnosi na stabilan i održiv rast zaposlenosti, koji je zasnovan na jednakim mogućnostima pristupu tržištu rada, dostojanstvenom radu, daljem razvoju znanja i vještina i većoj socijalnoj uključenosti. Ministarstvo ekonomskog razvoja formiralo je Radni tim za uvođenje programa „Garancija za mlade“ u Crnoj Gori. Vlada je donijela Program podrške za zapošljavanje mladih. Skupština je 29. XII 2021. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti³⁵ („Sl. list CG“, broj 145/21), sa početkom primjene 1. X 2022. (zakonom je propisano prvo na dodatak za djecu za djecu do 18 godine života) i Zakon o obeštećenju bivših korisnica naknada po osnovu rođenja troje ili više djece³⁶ („Sl. list CG“, broj 145/21), sa početkom primjene od 1. IV 2022.

U dijelu **poglavlja 20 – Preduzetništvo i industrijska politika**, Vlada je 1. VII 2021. usvojila Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za razvoj mikro, malih i srednjih preduzeća za 2020, a procenat realizacije ispunjenosti aktivnosti iznosi 74,48%, što je jednim dijelom uzrokovano epidemiološkom situacijom u državi. Takođe, Vlada je 30. VII 2021. donijela Program za unapređenje konkurentnosti privrede za 2021, kojim će se nastaviti sa sprovođenjem finansijskih i nefinansijskih podsticajnih mjera kroz više različitih programskih linija. Vlada je 7. X 2021. usvojila Akcionni plan za implementaciju Industrijske politike Crne Gore 2019-2023, za period 2021-2022. Donošenje ovog Akcionog plana je sastavni dio ispunjenja jedinog završnog mjerila zadatog u poglavlju, koje se odnosi na kontinuirano sprovođenje sveobuhvatne industrijske strategije. Vlada je 29. XII 2021. usvojila Smjernice za revitalizaciju i razvoj prerađivačke industrije u Crnoj Gori, kojima se utvrđuje strateški okvir za razvoj prerađivačke industrije uz definisanje ključnih izazova sa kojima se suočava ovaj sektor i osnovnih ciljeva i pravaca djelovanja ka njegovoj revitalizaciji i daljem razvoju. Smjernice su pripremljene sa namjerom definisanja mjera i aktivnosti koje će u narednom periodu dovesti do uspostavljanja moderne crnogorske industrije kroz podsticajni ambijent za razvoj investicija, tehnološke modernizacije, inovativnosti i kreiranje novih industrijskih proizvoda. U sklopu preduzetničke politike, Vlada je 7. X 2021. donijela Strategiju razvoja ženskog preduzetništva u Crnoj Gori za period 2021-2024. s Akcionim planom za period 2021-2022. Dodatno, Akcionni plan za sprovođenje Strategije za razvoj mikro, malih i srednjih preduzeća za 2021-2022, usvojen je na istoj sjednici Vlade. Usljed potrebe za kvalitetnijim programskim usmjerenjem Crne Gore u prioritetnim tematskim oblastima i razvojem novih instrumenata podrške S3, Vlada je 29. XII 2021. usvojila Operativni program za implementaciju Strategije pametne specijalizacije s Akcionim planom 2021-2022. Operativni plan ima za cilj da unaprijedi kako sam proces implementacije Strategije i aktivnije učešće svih relevantnih subjekata, tako i bolje uvezivanje i sinergiju među resorima, posebno imajući u vidu da je sprovođenje S3 važno sa aspekta pregovaračkih poglavlja 20 – Preduzetništvo i industrijska politika i 25 – Nauka i istraživanje.

³⁴ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

³⁵ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

³⁶ Zakon ne sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

U **poglavlju 21 – Trans-evropske mreže**, 4. XI 2021. usvojen je Nacionalni program željezničke infrastrukture 2021-2023. Takođe, Vlada je 9. XII 2021. usvojila Akcionni plan Strategije razvoja saobraćaja, 2021-2022. s Izveštajem o realizaciji Akcionog plana Strategije razvoja saobraćaja 2019-2020, čime je ostvaren dodatni napredak u dijelu obaveza iz I završnog mjerila, kao i ispunjavanja obaveza iz Akcionog plana za adresiranje preporuka EK o Crnoj Gori 2021. Nadalje, Vlada je 23. XII 2021. usvojila i Nacionalni program za razvoj i uvođenje ITS u drumski saobraćaj čime je takođe ostvaren napredak u dijelu I završnog mjerila. Takođe, u oblasti trans-evropskih saobraćajnih mreža donijeti su i sljedeći pravilnici: Pravilnik o načinu ocjene uticaja državnih puteva na bezbjednost saobraćaja, reviziji i provjeri bezbjednosti državnog puta („Sl. list CG“, broj 122/21) i Pravilnik o posebnim uslovima i tehničkim zahtjevima za elektronsku naplatu putarine i elementima interoperabilnosti („Sl. list CG“, broj 113/21).

U okviru **poglavlja 25 – Nauka i istraživanje**, Vlada je 26. XI 2021. usvojila Informaciju o zaključivanju Međunarodnog sporazuma između Evropske unije i Crne Gore o učešću Crne Gore u programu Unije „Horizont Evropa“ - Okvirni program za istraživanje i inovacije (2021-2027), dok je 29. XII 2021. donijet Operativni program za implementaciju Strategije pametne specijalizacije 2021-2024 s Akcionim planom 2021-2022.

U okviru **poglavlje 26 – Obrazovanje i kultura**, Vlada je 26. XI 2021. usvojila Informaciju o zaključivanju Sporazuma o učešću Crne Gore u Programu Kreativna Evropa 2021-2027, dok je 23. XII 2021. donijet Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2021.

U okviru **poglavlja 27 - Životna sredina**, u oblasti **buke**, 3. IX 2021. je donijet Pravilnik o izmjeni Pravilnika o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičkih zona i metodama ocjenjivanja štetnih efekata buke („Sl. list CG“, broj 94/21) u skladu sa VI završnim mjerilom u okviru ovog poglavlja. U oblasti klimatskih promjena donijeti su sljedeći propisi: Uredba o vazduhoplovnim aktivnostima za koje se ne dostavlja plan praćenja emisija gasova sa efektom staklene bašte („Sl. list CG“, broj 77/21), Uredba o supstancama koje oštećuju ozonski omotač i alternativnim supstancama („Sl. list CG“ broj 79/21) i Pravilnik o bližem načinu i potrebnoj dokumentaciji za izdavanje dozvole za obavljanje djelatnosti ugradnje, održavanja i/ili popravke kao i isključivanja iz upotrebe opreme i proizvoda koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač ili alternativne supstance („Sl. list CG“, broj 82/21) čime se doprinosi ispunjavanju obaveza koje proizilaze iz VII završnog mjerila. Dodatno, u okviru brojnih aktivnosti kojima je Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma obilježilo 30 godina od donošenja Deklaracije o ekološkoj državi Crnoj Gori, uspostavljeno je drugo morsko i obalno zaštićeno područje u Crnoj Gori - Park prirode „Katič“, čime se, takođe, između ostaloga, doprinosi i ispunjavanju obaveza koje proizilaze iz V završnog mjerila u okviru poglavlja 27. Vlada je 21. X 2021. usvojila Prvi polugodišnji izvještaj o realizaciji Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u poglavlju 27, prema kome je stepen realizacije 82%. Vlada je 28. X 2021. donijela Uredbu o graničnim vrijednostima emisija iz postrojenja za sagorijevanje i načinu izračunavanja graničnih vrijednosti emisija za postrojenja koja koriste više vrsta goriva („Sl. list CG“, broj 129/21), čime se doprinosi realizaciji obaveza u oblastima **kvalitet vazduha i industrijsko zagađenje**. U oblasti **hemikalije** donijet je Pravilnik o izmjenama Pravilnika o klasifikaciji, označavanju i pakovanju hemikalijama u skladu sa Globalno harmonizovanim sistemom UN („Sl list CG“, br. 85/17, 117/21) kojim su prenijeti Aneksi I do V CLP Regulative. U oblasti **klimatskih promjena** donijet je Pravilnik o stručnom osposobljavanju lica koja vrše djelatnost ugradnje, održavanja, popravke i isključivanje iz upotrebe opreme i proizvoda (rashladne i klima uređaje) koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač („Sl. list CG“, broj 132/21), dok je u oblasti **civilne zaštite** donijet niz podzakonskih akata. Navedenim propisima doprinosi se realizaciji obaveza koje proizilaze iz Zajedničke pozicije EU za poglavlje 27. U okviru saradnje između Vlade SR Njemačke i Vlade Crne Gore, angažovan je CIM ekspert koji je počeo sa radom 1. XII 2021. U saradnji sa timom Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma (MEPPU), započeo je izradu plana budućih aktivnosti u vezi sa uspostavljanjem adekvatnog modela upravljanja i implementacije mjera zaštite. U decembru 2021. završen je rad na Procjeni rizika od katastrofa Crne Gore u okviru projekta koji je finansiran od strane EK, a u čiju

izradu je bilo uključeno 94 eksperata iz različitih ministarstava, organa državne uprave, akademske zajednice i NVO. Dokument je dostavljen EK. Vlada je 30. XII 2021. proglasila treće morsko zaštićeno područje - Park prirode „Stari Ulcinj“ čime je zaokružen proces uspostavljanja prvih zaštićenih područja u moru, a površina zaštićenih područja u Crnoj Gori uvećana je za 4.764,7 ha.

U okviru pregovaračkog **poglavlja 28 – Zaštita potrošača i zdravlja**, Skupština je 29. XII 2021. donijela Zakona o medicinski potpomognutoj oplodnji („Sl. list CG“, broj 145/21)³⁷. Osnovni cilj donošenja ovog Zakona je obezbjeđivanje mogućnosti za dobijanje potomstva bračnim i vanbračnim supružnicima. Donošenje ovog Zakona će pozitivno uticati na ispunjenje preostalih obaveza definisanih III završnim mjerilom u ovom poglavlju. Skupština je 29. XII 2021. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti potrošača³⁸ („Sl. list CG“, broj 146/21). Osnovni razlog za izmjene zakona je neophodnost usaglašavanja sa evropskim pravom, putem preciznijeg određivanja pojedinih zakonskih odredbi, radi otklanjanja manjih jezičkih i/ili pravno-tehničkih nepreciznosti kod preuzimanja potrošačkih direktiva. Takođe, u skladu sa Zakonom o zaštiti potrošača, Vlada je 29. XII 2021. donijela trogodišnji Nacionalni program zaštite potrošača 2022-2024, sa godišnjim Akcionim planom za realizaciju programa (za 2022). Cilj usvajanja ovog programa je jačanje sistema zaštite potrošača na svim nivoima i njegovo dalje unapređivanje, u skladu sa standardima i dobrom praksom EU i nastavak ispunjavanja postavljenih ciljeva kada je u pitanju politika zaštite potrošača u skladu sa Zakonom o zaštiti potrošača i relevantnim zakonima i strateškim dokumentima. Donošenje gorepomenutih akata će pozitivno uticati na ispunjenje preostalih obaveza definisanih I završnim mjerilom u ovom poglavlju.

U okviru pregovaračkog **poglavlja 29 – Carinska unija**, Vlada je 23. XII 2021. usvojila Uredbu o carinskoj tarifi za 2022, kojom se usklađuje visina carinskih stopa sa obavezama preuzetim u okviru Svjetske trgovinske organizacije (STO) i drugim međunarodnim ugovorima koje je zaključila Crna Gora. Ovom uredbom je usklađena i nacionalna nomenklatura carinske tarife sa Harmonizovanim sistemom SCO (HS 2022) i Kombinovanom nomenklaturom Evropske unije za 2022. Takođe, Vlada je 29. XII 2021. utvrdila Predlog Carinskog zakona.³⁹ Novim Carinskim zakonom kreira se pravni osnov za carinska pravila i postupke na carinskom području Crne Gore koji su u potpunosti usklađeni sa evropskim. Zakon je prilagođen uslovima u kojima se odvija savremena trgovina. Njegov cilj je da olakša protok robe koja tranzitira, ulazi ili izlazi iz Crne Gore, kako bi se poboljšala konkurentnost domaćih preduzeća i istovremeno zaštitili finansijski i ekonomski interesi države, kao i sigurnost i bezbjednost potrošača. U tu svrhu, Zakon je usmjeren ka daljem napredovanju u uspostavljanju bespapirnog, integrisanog i elektronskog okruženja. Obje aktivnosti doprinose ispunjavanju I završnog mjerila u okviru navedenog poglavlja.

Kada je riječ o pregovaračkom **poglavlju 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika**, Crna Gora je i u ovom kvartalu nastavila trend 100 % usklađenosti sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom, donijevši set Odluka iz te oblasti i to: Odluka o izmjenama Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije 2014/145/ZVBP od 17. III 2014, 2014/151/ZVBP od 21. III 2014, 2014/238/ZVBP od 28. IV 2014, 2014/265/ZVBP od 12. V 2014, 2014/308/ZVBP od 28. V 2014, 2014/455/ZVBP od 11. VII 2014, 2014/475/ZVBP od 18. VII 2014, 2014/499/ZVBP od 25. VII 2014, 2014/508/ZVBP od 30. VII 2014, 2014/658/ZVBP od 8. IX 2014, 2014/801/ZVBP od 17. XI 2014, 2014/855/ZVBP od 28. XI 2014, 2015/241/ZVBP od 9. II 2015, 2015/432/ZVBP od 13. III 2015, 2015/1524/ZVBP od 14. IX 2015, 2016/359/ZVBP od 10. III 2016, 2016/1671/ZVBP od 15. IX 2016, 2016/1961/ZVBP od 8. XI 2016. i 2017/445/ZVBP od 13. III 2017, 2017/1386/ZVBP od 25. VII 2017. i 2017/1418/ZVBP od 4. VIII 2017, 2017/1561/ZVBP od 14. IX 2017, 2017/2163/ZVBP od 20. XI 2017, 2018/392/ZVBP od 12. III 2018, 2018/706/ZVBP od 14. V 2018, 2018/1085/ZVBP od 30. VII 2018, 2018/1237/ZVBP od 12. IX 2018,

³⁷ Zakon je u skupštinskoj proceduri i sadrži izjavu i tabelu usklađenosti.

³⁸ Zakon sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

³⁹ Zakon se nalazi u skupštinskoj proceduri i sadrži Izjavu i Tabelu usklađenosti.

2018/1930/ZVBP od 10. XII 2018, 2019/95/ZVBP od 21. I 2019, 2019/415/ZVBP od 14. III 2019, 2019/416/ZVBP od 14. III 2019, 2020/120/ZVBP od 28. I 2020. i 2020/399/ZVBP od 13. III 2020. u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine; Odluka o izmjenama Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije 2014/119/ZVBP od 5. III 2014, 2015/143/ZVBP od 29. I 2015, 2015/364/ZVBP od 5. III 2015, 2015/876/ZVBP od 5. VI 2015. i 2015/1781/ZVBP od 5. X 2015. i 2016/318/ZVBP od 4. III 2016, 2017/381/ZVBP od 3. III 2017. i 2020/373/ZVBP o mjerama ograničavanja usmjerenima protiv određenih osoba, subjekata i tijela s obzirom na stanje u Ukrajini; Odluka o dopuni Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije 2014/512/ZVBP od 31. VII 2014, 2014/659/ZVBP od 8. IX 2014, 2014/872/ZVBP od 4. XII 2014, 2015/971/ZVBP od 22. VI 2015. i 2015/1764/ZVBP od 1. X 2015, 2015/2431/ZVBP od 21. XII 2015, 2019/2192/ZVBP od 19. XII 2019. i 2020/907/ZVBP od 29. VI 2020. s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizuje situacija u Ukrajini; Odluka o dopuni Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije 2014/386/ZVBP od 23. VI 2014, 2014/507/ZVBP od 30. VII 2014, 2014/933/ZVBP od 18. XII 2014, 2015/959/ZVBP od 19. VI 2015. i 2020/850/ZVBP od 18. VI 2020. kao odgovor na nezakonitu aneksiju Krima i Sevastopolja.

U okviru **poglavlja 32 – Finansijski nadzor**, Savjet Centralne banke je 22. XI 2021. donio Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o provjeri podobnosti i autentičnosti i vraćanju u opticaj euro novčanica i kovanog novca. Ovim dokumentom se dodatno doprinosi ispunjenju IV završnog mjerila koje se odnosi na oblast zaštite eura od falsifikovanja.

U okviru **poglavlja 33 – Finansijske i budžetske odredbe**, Skupština je 29. XII 2021. donijela Zakon o budžetu Crne Gore za 2022. („Sl. list CG“, broj 144/21), projektovan na oko 2,46 milijardi eura. Zakon o budžetu je dio seta Vladinih zakona iz Programa „Evropa sad“ prema kojima minimalna plata zaposlenih u Crnoj Gori od januara 2022. iznosi 450 eura umjesto dosadašnjih 250.

1.1.2. Pregovori u pregovaračkim poglavljima 23 i 24

U pregovaračkim poglavljima koja, shodno Novoj metodologiji, određuju dalju dinamiku napretka pregovora sa Evropskom unijom, u izvještajnom periodu su kompletirane radne grupe, a usvojen je i set dokumenata - Samoprocjena statusa realizacije privremenih mjerila u poglavljima 23 i 24 i Dinamički planovi za poglavlja 23 i 24, koji su sadržali konkretne prioritetne aktivnosti, oročene na kraj 2021, koje su usmjerene ka ubrzanju procesa ispunjenja privremenih mjerila. Dodatno, u cilju pojednostavljenja ispunjenja preostalih privremenih mjerila, pripremljeni su, pored Akcionog plana za adresiranje ključnih preporuka iz Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori 2021, i Mapa puta za vladavinu prava, dokument koji odražava i kratkoročne i srednjoročne prioritete sve tri grane vlasti, čiju cie implementaciju pratiti Savjet za vladavinu prava.

Vlada je 8. VII 2021. donijela **Odluku o obrazovanju Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 23 – *Pravosuđe i temeljna prava*** („Sl. list CG“, broj 78/21).

Vlada je 30. VII 2021. donijela **Odluku o dopuni Odluke o obrazovanju Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 23 – *Pravosuđe i temeljna prava*** („Sl. list CG“, broj 87/21) i **Odluku o dopuni Odluke o obrazovanju Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 24 – *Pravda, sloboda i bezbjednost*** („Sl. list CG“, broj 87/21), kojima je istaknuto da šefu Radne grupe, zamjeniku šefa Radne grupe i članovima Radne grupe pripada naknada za rad, čija se visina utvrđuje posebnom odlukom Vlade.

Sastanak za utvrđivanje činjenica (*fact finding mission*) između predstavnika Evropske mreže za migracije (*European Migration Network – EMN*) i predstavnika crnogorskih institucija nadležnih za oblast migracija i azila, održan je 15. IX 2021. Tokom istog, upućen je poziv Crnoj Gori da učestvuje na sjednici Upravnog odbora EMN-a u oktobru 2021, kako bi institucije Crne Gore imale priliku da se predstavne članovima Upravnog odbora EMN-a pred očekivano glasanje o uključivanju Crne Gore u EMN u statusu posmatrača u 2022.

Druga sjednica **Savjeta za vladavinu prava** održana je 30. VIII 2021. Na sjednici su razmotreni nacrti dinamičkih planova aktivnosti u poglavljima 23 – Pravosuđe i temeljna prava i 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost, kao i interna procjena ispunjenosti privremenih mjerila, s ocjenama od 1 do 5 za poglavlja 23 i 24. Treća sjednica Savjeta za vladavinu prava održana je 16. XII 2021. Na sjednici su razmotrene aktivnosti usmjerene na ispunjenje preporuka koje je Evropska komisija dala na posljednjoj Međuvladinoj konferenciji između Crne Gore i EU, sa predlogom Mape puta.

2. Politički dijalog Crne Gore s Evropskom unijom

U izvještajnom periodu održan je značajan broj sastanaka crnogorskih zvaničnika s zvaničnicima država članica Evropske unije (EU) i predstavnicima institucija Unije, od kojih se izdvajaju njemačka kancelarka **Angela Merkel**, predsjednik Vlade Holandije **Mark Rute** (*Mark Rutte*), premijer Španije **Pedrom Sančezom** i visoki predstavnik EU za vanjske poslove i bezbjednosnu politiku **Žozepom Boreljom** (Josep Borrell). Ovaj period je obilježila posjeta predsjednice Evropske komisije **Ursule fon der Lajen** (*Ursula von der Leyen*), koja je građanima Crne Gore poručila da je njihova budućnost u Evropskoj uniji. Njena posjeta cijelom regionu je dala značajan zamajac političkom dijalogu s EU uoči održavanja Samita EU -Zapadni Balkan na Brdu kod Kranja. Iz ugla procesa pregovora za članstvo u Evropskoj uniji, posebno je značajan nastavak održavanja dijaloga na najvišem političkom nivou, održavanjem druge po redu **Međuvladine konferencije (MVK) između Crne Gore i EU**, na kojoj su afirmisani rezultati naše države u oblasti vladavine prava, na polju ekonomije kao i u oblasti javne uprave.

Predsjednik Vlade, prof. dr Zdravko Krivokapić

Među sastancima koje je u izvještajnom periodu imao predsjednik Vlade **Krivokapić**, izdvaja se učešće na virtuelnom samitu zemalja Zapadnog Balkana – Berlinski proces, 5. VII 2021. koji je organizovala njemačka kancelarka **Angela Merkel**, kao i njihov susret 14. IX 2021. u Tirani, ali i sastanak s predsjednicom Evropske komisije **Ursulom fon der Lajen** 29. IX 2021. koja je boravila u radnoj posjeti Crnoj Gori i tom prilikom poručila je da je Crna Gora na putu ka EU postigla veliki napredak, te da je važno da nastavi u tom pravcu. Predsjednik Vlade se 17. XI 2021. sastao s predsjednikom Republike Poljske, **Andžejem Dudom** (*Andrzej Duda*), tokom njegove zvanične posjete Crnoj Gori. Premijer je tom prilikom zahvalio na kontinuiranoj podršci u oblasti EU integracija koju Poljska pruža našoj zemlji od samog početka reformskih i integracionih procesa, naročito u okviru Višegradske grupe, kroz koju Poljska daje podršku cijelom regionu Zapadnog Balkana. Premijer se 23. XI 2021. u Briselu sastao s evropskim komesarom za proširenje i susjedsku politiku **Oliverom Varhelijem** (*Olivér Várhelyi*) i tom prilikom sagovornici su se saglasili da je uz nastavak reformskog puta i rada na jačanju institucija, Evropska unija bliska izvjesnost Crne Gore. Na sastanku predsjednika Vlade s predsjednikom Vlade Belgije **Aleksanderom De Kroom**, 24. XI 2021, konstatovano je da dvije zemlje imaju odlične bilateralne odnose što je snažan podsticaj integracionoj agendi Crne Gore, kao i da je u narednom periodu potrebno intenzivirati saradnju u svim oblastima od obostranog interesa. Premijer **Krivokapić** se 3. XII 2021. sastao s premijerom R. Hrvatske **Andrejom Plenkovićem** i tom prilikom istakao da Vlada čini sve kako bi ubrzanim reformskim koracima, Crna Gora što prije postala prva sljedeća članica Evropske unije. Predsjednik Vlade sastao se 6. XII 2021. s predsjednikom Parlamenta R. Estonije **Jurijem Ratašom**. On je poručio da Crna Gora može da računa na punu podršku u pravcu njenog priključenja Evropskoj uniji te da je uvjeren da će se politika prijateljstva dvije države samo produbljivati budućom zajedničkom proaktivnošću.

Predsjednik Skupštine Aleksa Bečić

Predsjednik Skupštine **Aleksa Bečić** se tokom radne posjete Briselu 8. VII 2021. sastao s komesarom za proširenje **Oliverom Varheljjem**. Sagovornici su se saglasili da je potrebno nastaviti sa postizanjem značajnih rezultata na svim poljima, koji će u najkraćem roku obezbijediti Crnoj Gori ulazak u Evropsku uniju. Tokom posjete Mađarskoj, 23. i 24. IX 2021. predsjednik Skupštine imao je susrete s predsjednikom Narodne skupštine Mađarske **Laslom Koverom** (*László Kövér*), predsjednikom Senata Republike Češke **Milošem Vistričilem** (*Miloš Vystrčil*) i predsjednikom Nacionalnog savjeta Slovačke Republike **Borisom Kolarom** (*Boris Kollár*). Predsjednik Skupštine, učestvovao je na Samitu predsjednika parlamenata Zapadnog Balkana u Ljubljani od 26. do 27. IX 2021. i tom prilikom se sastao s komesarom Evropske unije za susjedstvo i proširenje **Oliverom Varheljjem** koji je ocijenio da je potrebno nastaviti sa postizanjem značajnih rezultata na svim poljima, koji će u najkraćem roku obezbijediti Crnoj Gori ulazak u Evropsku uniju. Tom prilikom održan je sastanak i s **Igorom Zorčićem**, predsjednikom Državnog zbora Republike Slovenije, koji je izrazio uvjerenje da se stalnim dijalogom o perspektivi Evropske unije na svim nivoima mogu postići najveći rezultati, konstatujući da je Zapadni Balkan uvijek bio dio naše zajedničke istorije i njemu pripada da bude u Evropskoj uniji. Predsjednik Skupštine bio je domaćin 14. Konferencije predsjednika parlamenata malih evropskih država, koja je održana od 3. do 5. X 2021. u Herceg Novom, a na kojoj su učestvovali i predsjednik Predstavničkog doma Luksemburga **Fernand Etgen** i predsjednica Predstavničkog doma Kipra **Anita Demetriou** (*Annita Demetriou*). Predsjednik Skupštine učestvovao je na Evropskoj konferenciji predsjednika parlamenata Savjeta Evrope u Atini, od 21 - 22. X 2021. i tom prilikom održao je niz bilateralnih sastanaka, među kojima i s predsjednikom Parlamenta Estonije **Jurijem Ratašem** i predsjednikom Parlamenta Republike Austrije **Volfgangom Sobotkom**, na kojima su sagovornici istakli prijateljski odnos Crne Gore i pomenutih zemalja i njihovu kontinuiranu podršku Crnoj Gori u integracionom procesu. Predsjednik Skupštine je u periodu 28. XI – 1. XII 2021. boravio u zvaničnoj posjeti Republici Sloveniji tokom koje se sastao s najvišim državnim zvaničnicima - predsjednikom **Borutom Pahorom** i predsjednikom Državnog zbora **Igorom Zorčićem**. Na sastancima je poručeno da je Slovenija, kao i do sada, i ubuduće, spremna Crnoj Gori pružiti političku i tehničku podršku kako bi do ulaska u Evropsku uniju zaista i došlo.

Predsjednik Crne Gore, Milo Đukanović

Predsjednik **Milo Đukanović** je, 15. VII 2021, boravio u zvaničnoj posjeti Republici Slovačkoj tokom koje se sastao s predsjednicom **Zuzanom Čaputovom** (*Zuzana Čaputová*), predsjednikom Vlade **Eduardom Hegerom** i predsjednikom Nacionalnog savjeta **Borisom Kolarom** (*Boris Kollár*). Predsjednik je tokom zvanične posjete učestvovao na konferenciji „Zapadni Balkan: Ključni dio slagalice evropske bezbjednosti“. Predsjednik je 16. IX 2021. boravio u zvaničnoj posjeti Republici Hrvatskoj, tokom koje je imao susret s predsjednikom **Zoranom Milanovićem**, predsjednikom Sabora **Gordanom Jandrokovićem** i predsjednikom Vlade **Andrejom Plenkovićem**. Na pomenutim sastancima potvrđena je spremnost za podršku Hrvatske strateškim ciljevima Crne Gore na relevantnim međunarodnim adresama. Predsjednik je 21. IX 2021. učestvovao na 76. zasjedanju Generalne skupštine Ujedinjenih nacija u Njujorku, uoči koje je upriličena neformalna radna večera lidera Zapadnog Balkana čiji je domaćin bio visoki predstavnik EU za vanjske poslove i bezbjednosnu politiku **Žozep Borelj**. Na marginama Generalne Skupštine UN-a odvojeni sastanci su upriličeni s predsjednikom Poljske **Andžejom Dudom**, predsjednikom Slovenije **Borutom Pahorom**, kao i s predsjednikom Vlade Holandije **Markom Ruteom**. Na sastancima se razgovaralo o unapređenju međudržavnih odnosa kao i o podršci koju ove države pružaju Crnoj Gori u pravcu ostvarivanja evropskih ambicija. **Đukanović** se 29. IX 2021. u Podgorici sastao takođe s predsjednicom Evropske komisije **Ursulom fon der Lajen**, koja je tom prilikom izrazila želju da Crna Gora uzme puno učešće na Konferenciji o budućnosti Evrope, jer smatra da je važno da se čuje glas građana Crne Gore. Predsjednik je učestvovao na Samitu EU – Zapadni Balkan, 6. X 2021. u Sloveniji, koji je predstavljao važnu priliku za diskusiju o obezbjeđivanju stabilnosti regiona, osnaženju regionalne saradnje i rješavanju regionalnih konflikata. Predsjednik je učestvovao 1. i 2. XI 2021. i na Samitu svjetskih lidera, koji

je održan u Škotskoj u okviru 26. Konferencije država ugovornica Okvirne konvencije UN o klimi (COP26) i tom prilikom razgovarao s predsjednikom Litvanije **Gitanasom Nausedom** i premijerom Španije **Pedrom Sančezom**. Predsjednik **Đukanović** je 11. XI 2021. učestvovao na 4. Pariskom mirovnom forumu u Parizu i tom prilikom je upriličen radni sastanak s predsjednikom Republike Slovenije **Borutom Pahorom**. Predsjednik Republike Poljske **Andžej Duda** je od 16. do 18. XI 2021. na poziv predsjednika **Đukanovića** boravio u prvoj zvaničnoj posjeti Crnoj Gori, a sagovornici su se tokom susreta saglasili da je politika proširenja, politika evropskog ujedinjenja i evropska budućnost zemalja Zapadnog Balkana važna ne samo za stabilnost našeg regiona, nego i za stabilnost i prosperitet Evrope. Predsjednik je primio 6. XII 2021. predsjednika parlamenta Republike Estonije **Jurija Rataša** i tom prilikom visoko je ocijenjen kvalitet bilateralnih odnosa dvije države, uspostavljanje intenzivnije linije parlamentarne saradnje i saradnja u oblasti odbrane i kulture. Predsjednik se sastao 21. XII 2021. s predsjednikom Republike Hrvatske **Zoranom Milanovićem** u okviru radne posjete Hrvatskoj povodom obilježavanja 30. godišnjice osnivanja i djelovanja Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske. Predsjednici su razgovarali o odnosima dvije države, evropskom putu Crne Gore, kao i aktuelnim prilikama u regionu.

Ministar vanjskih poslova Đorđe Radulović

Od sastanaka koje je imao ministar vanjskih poslova **Đorđe Radulović** izdvaja se sastanak na marginama međunarodne konferencije „PRESPA - Forum za dijalog“ koji je 2. VII 2021. imao s ministrom vanjskih poslova Austrije **Aleksanderom Šalenbergom** (*Alexander Schallenberg*) na kom je ministar poručio da su saradnja i uzajamna podrška zemalja regiona, pored reformskih procesa, glavni pokretači napretka u pravcu evropske integracije. **Radulović** je učestvovao 9. i 10. jula na četrnaestom Dubrovnik Forumu pod nazivom „(Post) pandemijska geopolitika: Zajedno u podijeljenom svijetu“, koji je otvorio premijer Hrvatske **Andrej Plenković**, a učestvovali su **Žozep Borelj**, predstavnik EU za vanjsku i bezbjednosnu politiku, te ministri vanjskih poslova Malte, Slovačke, Slovenije, Grčke, Češke i Letonije. Ministar je učestvovao na 17. Salzburg Evropa Samitu koji se održao u Beču od 26-28. IX 2021. i tom prilikom se sastao sa saveznim ministrom za evropske i vanjske poslove te zemlje **Aleksandrom Šalenbergom**, koji je potvrdio posvećenost daljoj integraciji Zapadnog Balkana u EU. Izdvaja se i učešće ministra na Varšavskom bezbjednosnom forumu, 5. i 6. X 2021, gdje se na marginama susreo s ministrom vanjskih poslova Poljske **Zbignjevom Rauom** (*Zbigniew Rau*). Ministar je u periodu 25 – 29. X 2021. boravio u radnoj posjeti Briselu i tom prilikom se sastao s potpredsjednikom EK i komesarom EU **Margaritisom Šinasom** (*Margaritis Schinas*), komesarom za susjedsku politiku i pregovore o proširenju **Oliverom Varheljijem**, specijalnim predstavnikom EU za Zapadni Balkan **Miroslavom Lajčakom**, poslanikom Evropskog parlamenta i kopredsjedavajućim POSP-a **Vladimirom Bilčikom**, poslanikom i stalnim izvjestiocem Evropskog parlamenta za Crnu Goru **Toninom Piculom** i poslanikom Evropskog parlamenta i predsjednikom Odbora za vanjske poslove **Dejvidom Mekalisterom** (*David McAllister*). Radna posjeta bila je odlična prilika za razmjenu mišljenja o postignutim rezultatima, kao i pitanju kako unaprijediti i dinamizovati proces EU integracije. Na sastancima je pružena puna podrška Vladi u snaženju borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije i istaknuto da EU snažno podržava Crnu Goru u procesima koji vode punopravnom članstvu u EU. Tokom učešća na neformalnom sastanku šefova diplomatija učesnica Procesu saradnje u jugoistočnoj Evropi (SEECP) u Briselu 15. XI 2021. na poziv **Nikosa Dendijasa** (*Nikos Dendias*), šefa grčke diplomatije, upriličeni su susreti s evropskim komesarom za susjedstvo i proširenje **Oliverom Varheljijem**, ministrom vanjskih poslova Republike Bugarske **Svetlanom Stoevim** i poslanicom Evropskog parlamenta i potpredsjednicom AFET-a **Željansom Zovko**. Na sastanku s ministrom vanjskih poslova Republike Litvanije **Gabrijelijusom Landsbergisom** (*Gabrielius Landsbergis*) ministar **Radulović** se zahvalio na snažnoj podršci Litvanije koju pruža Crnoj Gori na putu evropske integracije, a koja se ogleda u otvorenom i kontinuiranom zastupanju politike proširenja, te projektima Tvining i Tajeks za razmjenu iskustava i znanja. Šef crnogorske diplomatije od 30. XI do 1. XII 2021. učestvovao je na sastanku ministara vanjskih poslova NATO-a u Rigi, gdje je na marginama razgovarao s ministrom vanjskih poslova Letonije **Edgarsom Rinkevičsom** (*Edgars Rinkēvičs*).

Tom prilikom istaknuta je podrška našem putu ka Evropskoj uniji, kao i odlična bilateralna saradnja dvije zemlje. Ministar vanjskih poslova boravio je 7. i 8. XII 2021. u zvaničnoj posjeti Republici Hrvatskoj gdje je tokom susreta s hrvatskim resornim kolegom istakao da Crna Gora visoko vrednuje nedvosmislenu podršku Hrvatske, podsjetivši da je za nas posebno važna činjenica da je tokom hrvatskog predsjedavanja Savjetom EU, naša zemlja otvorila i posljednje pregovaračko poglavlje. Tom prilikom ministar se sastao s predsjednikom Vlade **Andrejem Plenkovićem** kada je obostrano potvrđeno da su bilateralni odnosi dvije susjedne zemlje sadržajni, dobri i prijateljski i ponovljena podrška zvaničnog Zagreba evropskim aspiracijama naše zemlje, naročito u svjetlu spremnosti Crne Gore da ispuni jasne i stroge kriterijume za punopravno članstvo u EU.

3. Osvrt na oblasti interesovanja Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje

Imajući u vidu činjenicu da na 19. sastanku Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje, koji je održan 3. juna 2021, nije usvojena deklaracija sa preporukama ovog tijela, ovim pregledom daje se osvrt na rezultate iz oblasti koje su bile predmet interesovanja poslanika dva parlamenta, odnosno one teme koje su istaknute u zajedničkoj izjavi koopredsjedavajućih nakon završetka 19. sastanka.

3.1. Nova metodologija i pregovaračka struktura

Crna Gora je u maju 2020. prihvatila revidiranu metodologiju pregovora s EU kao političku inicijativu koja se uklapa u postojeći pregovarački okvir između Crne Gore i EU iz 2012, pozdravljajući snažnije prisustvo država članica EU u afirmisanju politike proširenja. Crna Gora se nalazi u jedinstvenoj poziciji jedine kandidatkinje za članstvo sa otvorenim svim poglavljima pravne tekovine EU, pa ima snažan interes da na svom primjeru pokaže da revidirana metodologija daje rezultate.

U vezi sa navedenim, **Vlada je 1. VII 2021. usvojila Informaciju o napretku u poglavljima po klusterskom pristupu**, s ciljem definisanja mjera rane integracije i stanja pregovora iz prizme 6 tematskih cjelina. U kontekstu povećane dinamičnosti, tematsko svrstavanje poglavlja u „klastere“, za Crnu Goru koja je otvorila sva poglavlja pregovora, nije primjenjivo, izuzev u dijelu identifikovanja mjera rane integracije. Po uzoru na status posmatrača u Odboru za evropski istraživački prostor i inovacije Savjeta EU - ERAC, Crna Gora se zalaže za učešće i u drugim programima, inicijativama i politikama EU i pozdravlja mogućnosti povećanja investicija, između ostalog kroz IPA fondove i bližu saradnju sa odgovarajućim međunarodnim finansijskim institucijama. Ova analiza napretka u poglavljima uz primjenu klusterskog pristupa može poslužiti kao osnova za dalji rad pregovaračke strukture i identifikovanje što većeg obima mjera rane integracije.

Vlada je 8. VII 2021. usvojila **Odluku o obrazovanju Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 23 – Pravosuđe i temeljna prava**.

Vlada je 30. VII 2021. donijela **odluke o obrazovanju radnih grupa za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblasti pravne tekovine Evropske unije koje se odnose na pregovaračka poglavlja 2 – Sloboda kretanja radnika, 6 – Privredno pravo, 8 – Konkurencija, 14 – Saobraćajna politika, 15 – Energetika, 19 – Socijalna politika i zapošljavanje, 20 – Preduzetništvo i industrijska politika, 21 – Trans-evropske mreže, 27 – Životna sredina i 30 – Vanjski odnosi**. Takođe, Vlada je na istoj sjednici donijela **odluke o dopuni odluka o obrazovanju radnih grupa za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračka poglavlja 23 – Pravosuđe i temeljna prava i 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost**.

Vlada je 16. IX 2021. donijela **odluke o obrazovanju radnih grupa za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblasti pravne tekovine Evropske unije koje se odnose na**

pregovaračka poglavlja 1 – Sloboda kretanja robe, 3 – Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga, 4 – Sloboda kretanja kapitala, 5 – Javne nabavke, 7 – Pravo intelektualne svojine, 9 – Finansijske usluge, 10 – Informatičko društvo i mediji, 16 – Porezi, 17 – Ekonomska i monetarna unija i 28 – Zaštita potrošača i zdravlja i 33 – Finansijske i budžetske odredbe.

Vlada je 28. X 2021. usvojila **Odluku o obrazovanju Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 22 – Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata.**

Vlada je 17. XI 2021. donijela **odluke o obrazovanju radnih grupa za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblasti pravne tekovine Evropske unije koje se odnose na pregovaračka poglavlja 25 – Nauka i istraživanje i 26 – Obrazovanje i kultura.**

Vlada je 26. XI 2021. donijela **odluke o obrazovanju radnih grupa za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblasti pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračka poglavlja 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj, 12 – Bezbjednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor i 13 – Ribarstvo.**

Imajući u vidu novi momenat u pregovaračkom procesu koji oblikuje Nova metodologija, Kancelarija za evropske integracije je takođe predložila da, pored 33 šefa radnih grupa koji čine operativno jezgro procesa, pregovaračka struktura bude strukturirana na način da se za svih šest klastera imenuju pojedinačni pregovarači zaduženi za koordinaciju i monitoring obaveza obuhvaćenih klasterom. S tim u vezi, u cilju unapređenja pregovaračke strukture i jačanja koordinacije procesa pristupanja EU, Vlada je 4. XI 2021. **imenovala šest pregovarača za vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji**, za šest tematskih klastera u okviru kojih su svrstana 33 pregovaračka poglavlja. Imenovani pregovarači, na nivou državnih sekretara i generalnih direktora, čine Pregovaračku grupu kojom rukovodi glavna pregovaračica. Njihova uloga je da pružaju stručnu podršku glavnoj pregovaračici u pregovorima, učestvuju u pregovorima po nalogu glavne pregovaračice, a sa šefovima radnih grupa koordiniraju rad radnih grupa za pripremu pregovora po pojedinim poglavljima pravne tekovine Evropske unije. Jedan od ključnih zadataka Pregovaračke grupe je praćenje realizacije **Akcionog plana adresiranja preporuka iz Izvjestaja EK**, koji je Vlada usvojila 9. XII 2021. Svrha Akcionog plana je da bude dopunski mehanizam za ubrzanje ključnih aktivnosti iz procesa pregovora sa akcentom na snažno učešće resora i komplementaran je svim drugim ključnim planskim dokumentima iz procesa pregovora s EU, a naslanja se na već planirane aktivnosti krovnog dokumenta kojim se definišu obaveze Crne Gore u procesu pristupanja - Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2021 -2023, kao i na mape puta za sva pregovaračka poglavlja sa završnim mjerilima, te dinamičke planove aktivnosti u poglavljima 23 i 24. Do kraja 2021. održana su dva sastanka Pregovaračke grupe.

S ciljem efikasnijeg praćenja sprovođenja obaveza iz pregovaračkog procesa, **Vlada je na sjednici od 14. X 2021. donijela Odluku o obrazovanju nove Komisije za evropske integracije.** Zadaci Komisije obuhvataju učešće u izradi Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji i praćenje njegovog sprovođenja, kao i praćenje pripreme i realizacije Plana prevođenja pravne tekovine EU i stručne redakture prevoda, te verifikaciju drugih pitanja i materijala od značaja za proces evropske integracije. Pored toga, obrazovanje nove Komisije će doprinijeti boljoj koordinaciji poslova iz EU agende, a samim tim osigurati i efikasniji rad na adresiranju svih obaveza i ostvarenju konkretnih, mjerljivih rezultata u pregovaračkom procesu. U izvještajnom periodu održana su tri sastanka Komisije za evropske integracije.

3.2. Izorno zakonodavstvo

Peta sjednica Odbora za sveobuhvatnu izbornu reformu održana je 8. XI 2021. Na sjednici su razmotreni

izvještaji o dosadašnjem radu radnih grupa Odbora za sveobuhvatnu izbornu reformu.

Predsjednik i članovi Odbora za sveobuhvatnu izbornu reformu su 10. XI 2021. održali sastanak s **predstavnicima ODIHR-a**. Na sastanku je bilo riječi o radu Odbora i njegovih radnih grupa u ovom sazivu, doprinosu civilnog društva, Državnoj izbornoj komisiji, kao i potrebi za izmjenama i dopunama Zakona o izboru odbornika i poslanika.

Druga sjednica Radne grupe 1 Odbora za sveobuhvatnu izbornu reformu održana je 14. XII 2021. **Treća sjednica Radne grupe 1** održana je 16. XII 2021, dok je **četvrta sjednica Radne grupe 1** održana 21. XII 2021. Na sjednicama je razgovarano o raznim modalitetima vezanim za održavanje lokalnih izbora u jednom danu, kao i o konkretnim rješenjima u Zakonu o izboru odbornika i poslanika.

Četvrta sjednica Radne grupe 2 Odbora za sveobuhvatnu izbornu reformu održana je 21. XII 2021. Na sjednici je dogovoreno da se u narednom periodu intenzivira rad na zakonima u nadležnosti ove radne grupe.

Treća sjednica Radne grupe 3 Odbora za sveobuhvatnu izbornu reformu održana je 24. XII 2021. Na sjednici se diskutovalo o definisanju Predloga zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i jačanju sveukupnih kapaciteta, profesionalizma i transparentnosti Agencije za sprječavanje korupcije.

Šesta sjednica Odbora za sveobuhvatnu izbornu reformu održana je 28. XII 2021. Na sjednici su razmotrene tri tačke dnevnog reda. U okviru prve tačke dnevnog reda, razmotren je Izvještaj o dosadašnjem radu Radnih grupa Odbora za sveobuhvatnu izbornu reformu, gdje je konstatovano da su iste ostvarile značajan napredak u svom radu.

3.3. Pravosuđe i borba protiv korupcije i organizovanog kriminala

U oblasti pravosuđa, Sudski savjet je 3. VIII 2021. donio **Odluku o izmjeni i dopuni pravila za ocjenjivanje sudija i predsjednika sudova** („Sl. list CG“, broj 87/21). Skupština je 5. IX 2021. donijela **Akt o proglašenju sastava Tužilačkog savjeta** („Sl. list CG“, broj 86/21), kojim je, saglasno članu 184b Zakona o državnom tužilaštvu, prestao mandat dotadašnjem Tužilačkom savjetu. Proglašena su četiri člana koje je izabrala Konferencija tužilaca⁴⁰, po funkciji v.d. vrhovnog državnog tužioca **Dražen Burić**, kao predsjednik Tužilačkog savjeta, kao i državni sekretar u Ministarstvu pravde, ljudskih i manjinskih prava **Boris Marić**, kao predstavnik Ministarstva. Vlada je 23. IX 2021. donijela **Odluku o obrazovanju Komisije za praćenje sprovođenja i izvještavanje o Programu razvoja informaciono-komunikacionih tehnologija pravosuđa 2021–2023. i realizaciju Akcionog plana za njegovo sprovođenje**. Pravosudni informacioni sistemi, kao jedinstveni sistem sudova, državnih tužilaštava, Uprave za izvršenje krivičnih sankcija i Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava, treba da svakoj od institucija u okviru sistema pravosuđa obezbijedi elektronski pristup podacima i automatizaciju procesa, i to isključivo u onim segmentima definisanim zakonski utvrđenim pravima, i u skladu s nadležnostima i obavezama. Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava je 6. X 2021. donijelo **Rješenje o obrazovanju Radne grupe za izradu Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu i sudijama**. Vlada je 26. XI 2021. donijela **Odluku o obrazovanju Savjeta za praćenje sprovođenja Strategije reforme pravosuđa 2019-2022**. Zadaci Savjeta su, između ostalog, organizovanje i sinhronizacija aktivnosti nadležnih institucija u sprovođenju aktivnosti predviđenih Strategijom reforme pravosuđa 2019-2022. i Akcionim planom. Vlada je 9. XII 2021. donijela **Akциони plan za implementaciju Strategije reforme pravosuđa 2019-2022. (za period 2021-2022)**. Planom se utvrđuju aktivnosti, indikatori rezultata i uticaja, rokovi, nadležni organi i izvori finansiranja potrebni za sprovođenje strateških smjernica definisanih Strategijom. Skupština je 29. XII 2021. za četiri člana Tužilačkog savjeta iz reda uglednih pravnika izabrala Miloša Vuksanovića, Sinišu Gazivodu,

⁴⁰ Državna tužiteljka u Vrhovnom državnom tužilaštvu Đurđina Nina Ivanović, specijalna tužiteljka u Specijalnom državnom tužilaštvu Sanja Jovičević, državna tužiteljka u Višem državnom tužilaštvu u Podgorici Tatjana Begović, kao i državni tužilac u Osnovnom državnom tužilaštvu u Herceg Novom Nikola Samardžić.

Borivoja Đukanovića i Filipa Jovovića, dok je za člana Tužilačkog savjeta iz reda uglednih pravnika – predstavnika nevladinih organizacija izabran Stevo Muk. Nakon toga, predsjednik Skupštine je proglasio **Tužilački savjet u punom sastavu**

U dijelu borbe protiv korupcije, Vlada je 15. VII 2021. usvojila **Informaciju o sprovođenju inicijative „Mapa puta za borbu protiv korupcije i ilegalnih finansijskih tokova“**, pod pokroviteljstvom Berlinskog procesa i uz **ekspertsku pomoć Kancelarije Ujedinjenih nacija za drogu i kriminal (UNODC) i Regionalnog sekretarijata za antikorupcijsku inicijativu (RAI)**. Ova Mapa puta rezultirala je ostvarenjem opipljivih poboljšanja u primjeni postojećih nacionalnih mjera za borbu protiv korupcije i nezakonitog finansiranja i međunarodnih standarda i preporuka, uključujući one iz godišnjih izveštaja Evropske komisije u vezi sa proširenjem EU, fokusirajući se na 2-3 prioriteta područja, za period 2021 -2024. Vlada je 16. IX 2021. usvojila **Izveštaj o radu Nacionalnog savjeta za borbu protiv korupcije na visokom nivou, za period januar – jul 2021.** U periodu 27. IX – 1. X 2021, **eksperti Grupe država za borbu protiv korupcije Savjeta Evrope (GRECO) su posjetili Crnu Goru u okviru V kruga evaluacije u odnosu na najviše nivoe izvršne vlasti i policiju**, u okviru koje je fokus bio na sprečavanju korupcije i promociji integriteta u odnosu na najviše nivoe izvršne vlasti i policiju. U tom kontekstu, Vlada je prethodno, 23. IX 2021, usvojila **Smjernice za jačanje etike i integriteta visokih funkcionera izvršne vlasti**, kao međukorak do donošenja etičkog kodeksa za visoke funkcionere izvršne vlasti, i one su bile predmet rasprave tokom posjete GRECO eksperata. Radna grupa u Ministarstvu pravde, ljudskih i manjinskih prava, uz pomoć stranih i domaćih eksperata, radi na definisanju **Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću**. Zakon ima ključnu ulogu u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala i jedan je od najznačajnijih iskoraka sveukupnih reformi koje se tiču vladavine prava. Vrhovni sud je 26. X 2021. predstavio javnosti **Analizu kaznene politike za najteža krivična djela, uključujući krivična djela iz oblasti visoke korupcije i organizovanog kriminala**. Analiza sadrži zaključke o kaznenoj politici, koja je zastupljena kod sudova u posmatranom periodu i sadrži smjernice za buduće postupanje sudova, u smislu odmjerenosti kazne učiniocima navedenih krivičnih djela. Vlada je 17. XI 2021. usvojila **Informaciju Nacionalnog savjeta za borbu protiv korupcije na visokom nivou o potrebi revizije rokova čuvanja registrarske građe**. Vlada je 26. XI 2021. usvojila **Informaciju Nacionalnog savjeta za borbu protiv korupcije na visokom nivou u odnosu na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama i Predlog zakona o zaštiti poslovne tajne**, s ciljem preciziranja ograničenja koja se odnose na poslovne, poreske i carinske tajne, kao i intelektualnu svojinu, koja mogu značajno otežati rad istraživačkih novinara i nevladinih organizacija i učešće javnosti u borbi protiv korupcije. Skupština je 29. XII 2021. donijela **Zakon o izmjenama Zakonika o krivičnom postupku**. Cilj donošenja ovog zakona je potreba omogućavanja efikasne borbe protiv teških oblika kriminala, posebno organizovanog kriminala i korupcije koja nije moguća bez postojanja sveobuhvatne liste specijalnih istražnih metoda, u koje spadaju mjere tajnog nadzora.

U oblasti borbe protiv organizovanog kriminala, Vlada je 22. VII 2021. donijela **Odluku o zabrani skladištenja duvanskih proizvoda na teritoriji Slobodne zone „Luka Bar“** („Sl. list CG“, broj 83/21), koja ima za cilj zabranu smještaja radi skladištenja duvanskih proizvoda u Slobodnoj zoni i to na način da operater Slobodne zone „Luka Bar“, nakon isteka ugovora koje je zaključio s korisnicima, iste neće produžavati, niti će za ovu vrstu djelatnosti zaključivati nove ugovore s novim korisnicima. Skupština je 19. XI 2021. donijela **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjim poslovima**, koji unosi novine u dijelu načina izbora i razrješenja direktora Uprave policije, u cilju uklanjanja rizika od politizacije procedure izbora i razrješenja direktora Uprave policije. Skupština je 29. XII 2021. donijela **Zakon o izmjenama Zakonika o krivičnom postupku** („Sl. list CG“, broj 145/21), u cilju obezbjeđenja da se prilikom određivanja mjera tajnog nadzora u punoj mjeri garantuje zaštita ljudskih prava i osnovnih sloboda. Vlada je 29. XII 2021. donijela novu **Odluku o zabrani skladištenja duvanskih proizvoda na teritoriji Slobodne zone „Luka Bar“** („Sl. list CG“, broj 143/21) . U cilju zaustavljanja nelegalnih aktivnosti, Odlukom se carinski organ obavezuje da

donese rješenje u skladu s Carinskim zakonom, kojim je propisano da carinarnica može da uvede određene mjere zabrane ili ograničenja u vezi s poslovima koji se obavljaju u Slobodnoj zoni, imajući u vidu vrstu predmetne robe ili zahtijevane mjere carinskog nadzora. Vlada je 29. XII 2021. donijela **Strategiju sajber bezbjednosti Crne Gore 2022-2026, s Akcionim planom za period 2022-2023**. Strategijom je, između ostalog, predviđeno i uspostavljanje novog tijela – Agencije za sajber bezbjednost, kako bi se postigla centralizacija sajber ekspertize, smanjio odliv stručnog kadra, omogućio efikasniji odgovor na sajber napade i zaštitila kritična informatička infrastruktura.

U oblasti borbe protiv terorizma, Vlada je 16. XII 2021. utvrdila **Predlog zakona o obradi podataka o putnicima u vazdušnom saobraćaju u cilju sprečavanja i otkrivanja krivičnih djela terorizma i drugih teških krivičnih djela**, kojim se prvi put u Crnoj Gori uređuje Sistem evidencije imena putnika (*Passenger Name Record – PNR*), odnosno definiše obaveza prevoznika u vazdušnom saobraćaju da u okviru redovnog poslovanja dostavljaju Upravi policije podatke o putnicima radi obrade tih podataka u cilju sprečavanja i otkrivanja krivičnih djela terorizma i drugih teških krivičnih djela, vođenja krivičnog postupka, kao i pronalaženja lica za kojima se traga zbog ovih krivičnih djela. Vlada je 29. XII 2021. donijela **Strategiju za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma za period 2022-2025, s Akcionim planom za 2022-2023**. Strateški cilj definisan Strategijom podrazumijeva primjenu međunarodnih standarda, poštovanje ljudskih prava i unapređenje nacionalne i međunarodne saradnje kako bi Crna Gora izgradila koordiniran i efikasan sistem za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma.

U oblasti borbe protiv trgovine ljudima, Vlada je 8. VII 2021. usvojila **Akcioni plan za implementaciju Strategije za borbu protiv trgovine ljudima 2019-2024. za 2021**, u kojem je istaknuto je istaknuto da će se realizacijom predviđenih aktivnosti olakšati prepoznavanje potencijalnih žrtava i žrtava trgovine ljudima jačanjem stručnih kapaciteta predstavnika organa za sprovođenje zakona, kao i obezbijediti veća informisanost cjelokupne javnosti, posebno osjetljivih kategorija stanovništva i jačanje njihove sposobnosti da se odupru potencijalnim izazovima. Vlada je 8. VII 2021. usvojila i **Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za praćenje implementacije Strategije za borbu protiv trgovine ljudima 2019-2024. za 2020**, koji navodi da je, od ukupno 48 planiranih aktivnosti, njih 29 realizovano (62%), 11 aktivnosti je djelimično realizovano (21%), dok je nerealizovanih aktivnosti ukupno osam (17%).

3.4. Temeljna prava

U dijelu temeljnih prava, Vlada je 1. VII 2021. usvojila **Informaciju o zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u organima lokalne samouprave, privrednim društvima i javnim ustanovama čiji je osnivač Glavni grad, Prijestonica ili Opština**, čiji je cilj prikupljanje tačnih i pouzdanih podataka o nacionalnoj strukturi zaposlenih u predmetnim organima kako bi dobijeni podaci poslužili za planiranje i sprovođenje aktivnosti koje treba dodatno da doprinesu dosljednom sprovođenju ustavnih i zakonskih garancija. Vlada je 8. VII 2021. donijela **Akcioni plan za sprovođenje Strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti za period 2017-2021, za 2021. s Izveštajem o realizaciji Akcionog plana za 2019. i 2020**. Akcioni plan ima za cilj da smanji stepen diskriminacije lica s invaliditetom u različitim oblastima života. Ministarstvo unutrašnjih poslova je 9. VII 2021. donijelo **Pravilnik o načinu vođenja registra životnih partnerstava lica istog pola** („Sl. list CG“, broj 75/21), na osnovu kojeg se propisuje sadržaj i izgled obrasca izvoda iz registra životnih partnerstava lica istog pola. Vlada je 15. VII 2021. utvrdila **Akcioni plan za sprovođenje Strategije manjinske politike 2019–2023, za 2021–2022**. Akcioni plan je pripremljen i usklađen sa zahtjevima zastupljenim u Metodologiji razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata i zasnovan je na pet strateških ciljeva. Vlada je 30. VII 2021. utvrdila **Nacionalnu strategiju rodne ravnopravnosti 2021–2025. s Akcionim planom za 2021–2022. i Završni izvještaj o sprovođenju plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti 2017–2021**. **Strategija** ima za cilj unapređenje primjene postojećeg normativnog okvira i primjenu mjera kojima se jačaju kapaciteti

institucionalnih mehanizama za sprovođenje zakonskih odredbi za zaštitu od diskriminacije, uspostavljanje efikasnije i efektivnije koordinacije, nadzora nad sprovođenjem i izvještavanje. Istog dana, Vlada je donijela **Akcionni plan za sprovođenje Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za period 2019–2023, za 2021.** i usvojila **Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za 2020**, u kojem se konstatuje da je stepen realizacije aktivnosti koje su predviđene Akcionim planom zadovoljavajući. Vlada je 26. VIII 2021. usvojila **Informaciju o implementaciji Projekta Izgradnja Zatvora za sjevernu regiju Crne Gore u Mojkovcu.** Glavni cilj projekta je poboljšanje uslova za izvršenje kazne zatvora i dugotrajnog zatvora u Crnoj Gori. Vlada je 2. IX 2021. donijela **Strategiju socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2021–2025. sa Akcionim planom za 2021.** Vizija novog strateškog dokumenta se ogleda u potrebi pune afirmacije i uključivanja romske i egipćanske zajednice u društveni, ekonomski, kulturni i politički život Crne Gore. Vlada je 23. IX 2021. usvojila **III Izveštaj o sprovođenju Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW).** Obaveza usvajanja Izveštaja proističe iz člana 18 Konvencije o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena, kojim se države potpisnice obavezuju da dostavljaju Generalnom sekretaru UN izvještaj o zakonodavnim, sudskim, administrativnim i drugim mjerama koje su usvojile kako bi sprovele odredbe ove Konvencije, kao i o napretku ostvarenom u izvještajnom periodu. Vlada je 12. XI 2021. usvojila **Informaciju o potrebi potpisivanja Protokola 16 uz Evropsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.** Vlada je 9. XII 2021. donijela Odluku o formiranju **Savjeta za prava lica sa invaliditetom.** Savjet ima za cilj da unaprijedi položaj lica s invaliditetom i da se o pitanjima koja se odnose na lica sa invaliditetom odlučuje na nivou Vladinog tijela. Skupština je 29. XII 2021. donijela **Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore, br. 23-1/21-3.** Cilj donošenja ovog zakona je potreba hitne socijalno-kriminološke profilakse u društvenim uslovima kada postoji neodložna potreba preventivnog djelovanja na potencijalne učinioce krivičnih djela protiv polnih sloboda i posebne zaštite djece.

Kada je u pitanju sloboda izražavanja i procesuiranje napada na novinare, **Savjet RTCG** je 6. VIII 2021. izabrao **Borisa Raonića za generalnog direktora RTCG**, s dobijenih sedam glasova od devet. Vlada je 28. X 2021. usvojila **Informaciju o Fondu za podsticanje pluralizma i raznovrsnosti medija.** Uvođenjem Fonda se garantuje transparentno finansiranje internet publikacija i štampanih medija na osnovu čega im se omogućava da pruže širok spektar pluralističkih informacija i različitih sadržaja sa punom nezavisnošću od uticaja i pritisaka. Vlada je 28. X 2021. usvojila **Izveštaj o radu Komisije za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima, ubistava novinara i napada na imovinu medija za period 4. VI – 4. X 2021.** Komisija je u izvještajnom periodu obradila devet predmeta napada na novinare iz svoje nadležnosti na štetu sedam novinarki i novinara. Od toga, pet napada dogodilo se 2021, a četiri u ranijem periodu. Skupština je 29. XII 2021. donijela **Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika br. 23-1/21-6,** kojima je propisana jača krivično-pravna zaštita novinara.

Bilans rezultata u dijelu procesuiranja napada na novinare – II polovina 2021.

Glavni i odgovorni urednik portala IN4S G.R. je prijavio 3. VII 2021. da je NN izvršilac putem mobilnog telefona uputio poziv neprimjerene i prijeteće sadržine G.R. i njegovoj porodici. Službenici Odsjeka su prikupili informacije o događaju, gdje su ustanovili da je N.M. ostvario spornu komunikaciju. O rezultatima izvršenih provjera i sadržini prikupljenih obavještenja upoznata je državna tužiteljka u Osnovnom državnom tužilaštvu u Podgorici Maja Knežević, koja je policijskim službenicima naložila da podnesu krivičnu prijavu po NN izvršiocu zbog izvršenja krivičnog djela Ugrožavanje sigurnosti iz čl. 168 KZ CG, a da će ona dalje samostalno preduzeti radnje na dokazivanju krivičnog djela.

Urednik RTV Cetinje M.Z. i novinarka A.T. podnijeli su 4. VII 2021. prijavu protiv Č.K. i B.C. koji su uputili uvrede novinarki koja je bila dežurna, a na štetu urednika ovog medija. O događaju je obaviješten dežurni tužilac u Osnovnom državnom tužilaštvu u Cetinju koji se izjasnio se da se iz sadržine prijave ne stiču elementi izvršenja krivičnog djela već izvršenja prekršaja iz Zakona o javnom redu i miru.

Novinarka ND Vijesti J.J. podnijela je prijavu 28. VII 2021. u prostorijama Odjeljenja bezbjednosti Danilovgrad protiv M.M. i advokatice N.K, nakon što joj je advokatica na službenu e-mail adresu dostavila pismo koje je nazvano reagovanje, a u kom je navedena i informacija gdje stanuje. O događaju je obaviješten državni tužilac u Osnovnom državnom tužilaštvu u Podgorici koji se izjasnio da cijeni da se u prijavljenim radnjama ne stiču elementi izvršenja krivičnog djela koje se goni po službenoj dužnosti, te da se formirani spisi dostave tužiocu na ocjenu i odlučivanje. 19. X 2021. izvršen je prevod u Kt upisnik pod brojem Kt br. 1527/21 i donijeto rješenje o odbačaju krivične prijave.

Direktorica Centra za novinarsko istraživanje M.T.M. podnijela je prijavu 16. VIII 2021. policijskim službenicima Centra bezbjednosti Budva protiv B.F. iz Mojkovca zbog verbalnog napada. O navedenom događaju obaviještena je dežurna tužiteljica u Osnovnom državnom tužilaštvu u Kotoru koja se nakon detaljnog upoznavanja sa prijavom i prikupljenim obavještenjima izjasnila se da se iz sadržine prijave stiču elementi izvršenja krivičnog djela ugrožavanje sigurnosti iz čl. 168 Krivičnog zakonika. U predmetu zbog krivičnog djela učinjenog na štetu novinarka M.T.M, sud je donio presudu 6. X 2021. kojom je okrivljeni oglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od tri mjeseca. Presuda nije postala pravosnažna.

Novinarka RTV Crne Gore T.N. podnijela je prijavu 22. VIII 2022. Odjeljenju bezbjednosti Kotor protiv D.D. zbog verbalnog vrijeđanja dok se nalazila na ulici u Risnu. Sa sadržinom prikupljenih obavještenja informisana je državna tužiteljica koja se izjasnila da se u prijavljenim radnjama ne stiču elementi izvršenja krivičnog djela koje se goni po službenoj dužnosti. Ovlašćeni policijski službenici su cijeneći sadržinu formiranih spisa predmeta protiv D.D. podnijeli Zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka Sudu za prekršaje u Budvi zbog drskog ponašanja na javnom mjestu - ulici u Risnu (čl. 7 st.1 Zakona o javnom redu i miru).

Novinarka Lj.M. i kamerman D.M. tokom protesta na Cetinju, 22. VIII 2021. su bili spriječeni da obavljaju svoj posao, jer je grupa mlađih muškaraca ometala prenos uživo, vrijeđala novinarku i kamermana i govorili im da ne mogu da izvještavaju sa protesta. Nakon saznanja za navedeni događaj, službenici Odjeljenja bezbjednosti Cetinje su identifikovali dva lica, M.P. i V.M. sa Cetinja, i od istih u službenim prostorijama prikupili obavještenja na okolnosti događaja, gdje su potvrdili da su spriječili novinarsku ekipu da izvještava sa navedenog skupa. Po nalogu Osnovnog državnog tužioca sa Cetinja, policijski službenici su obezbijedili i dostavili tužilaštvu originalni snimak događaja, koji je dostavljen od televizijske ekipe „Vijesti“, kao i formirane spise predmeta sa prikupljenim obavještenjima na ocjenu, odlučivanje i pravnu kvalifikaciju. U toku je sudski postupak.

Novinarki RTCG T.Š. i kamermanu D.T. dana 1. IX 2021. nije dozvoljeno da obavljaju novinarski posao u porti Cetinjskog manastira nakon što im je grupa sveštenika i mladića zabranila da snimaju materijal za dokumentarni film. Nakon zaprimanja prijave, policijski službenici Odjeljenja bezbjednosti Cetinje su po nalogu Osnovnog državnog tužioca sa Cetinja prikupili podatke o događaju od sveštenih lica, svjedoka kao i od podnosilaca prijave, te iste zbog mjesne nadležnosti dostavili Osnovnom državnom tužilaštvu u Podgorici na ocjenu, odlučivanje i pravnu kvalifikaciju.

Novinar-producent u DOO „Gondor produkcija” M.N. je prijavio 18. IX 2021. policijskim službenicima Centra bezbjednosti Budva da ga je istog dana u Budvi, ispred hotela „Mediteran“ fizički napao G.M. iz Nikšića. S obzirom da M.N. nije želio da podnese prijavu u vezi događaja, od strane policijskih službenika je izrečena mjera upozorenja G.M.

Dopisnik RTCG S.D. podnio je 10. XI 2021. prijavu dežurnoj službi Centra bezbjednosti Nikšić protiv NN lica zbog verbalnog napada. Postupajući po predmetnoj prijavi, policijski službenici Centra bezbjednosti Nikšić su nakon prikupljanja obavještenja na okolnosti događaja, identifikovali D.R. iz Nikšića kao lice koje je uputilo sporne riječi novinaru S.D. i od istog prikupili obavještenja na okolnosti događaja. Nakon konsultacija sa Osnovnim državnim tužiocem iz Nikšića protiv istog podnijeta je krivična prijava zbog postojanja osnova sumnje da je D.R. počinio krivično

djelo Ugrožavanje sigurnosti iz čl. 168 Krivičnog zakonika Crne Gore na štetu novinara.

Novinarka portala „Antena M“ N.R. je 17. XI 2021. verbalno napadnuta tokom obavljanja svog posla u prostorijama MUP-a u Mojkovcu od strane R.P. Policijski službenici Odjeljenja bezbjednosti Mojkovac po dobijenom saznanju preduzeli su mjere i radnje u cilju provjera dobijenih saznanja, te prikupili informacije od dopisnice portala „Antena M“ N.R, koja nije prijavila slučaj. O događaju je obaviještena dežurna tužiteljka u Osnovnom državnom tužilaštvu u Bijelom Polju, koja se izjasnila da u pomenutom događaju nema elemenata krivičnog djela.

Novinar portala „PCNEN“ V.V. je 20. XI 2021. CB Podgorica podnio je prijavu zbog prijetnji jednog mještana Botuna, o čemu je saznao od kolega novinara i prijatelja, u vezi sa njegovim pisanjem o eksploataciji šljunka u mjestima Botun i Grbavci. Analizom spisa predmeta od strane ovlašćenih policijskih službenika utvrđeno je postojanje elemenata izvršenja prekršaja iz oblasti javnog reda i mira službenici Centra bezbjednosti Podgorica su 30. XII 2021. podnijeli Sudu za prekršaje u Podgorici Zahtjev za vođenje prekršajnog postupka protiv A.S. zbog izvršenja prekršaja iz čl. 7 Zakona o javnom redu i miru.

3.5. Ekonomski razvoj

Skupština je 29. XII 2021. donijela **Zakon o budžetu Crne Gore za 2022.** („Sl. list CG“, broj 144/21), projektovan na oko 2,46 milijardi eura. Zakon o budžetu je dio seta Vladinih zakona iz Programa „Evropa sad“⁴¹, kojim je predviđen širok set mjera ekonomske politike i politike iz oblasti javnih finansija, koji su donijeli povećanje neto minimalne zarade sa 250 na 450 eura mjesečno, supstituciju doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje sa drugim prihodima države, oslobađanje od poreza na dohodak fizičkih lica za zarade do 700 eura i uvođenje progresivnog poreza na dohodak građana.

Dodatno, Skupština je 29. XII 2021. usvojila **Fiskalnu strategiju Crne Gore za period 2021 – 2024.** Fiskalna strategija predstavlja najznačajniji dokument za planiranje fiskalne politike i sadrži ciljeve fiskalne politike u naznačenom periodu, makroekonomski i fiskalni okvir, mjere fiskalne politike i rizike za ostvarenje osnovnog makro-fiskalnog scenarija.

Nakon ekonomskih posljedica izazvanih pandemijom COVID-19, uz uspješno upravljanje raspoloživim resursima, hedžingom kineskog kredita i adekvatnim setom mjera za oporavak privrede koje sprovodi Vlada, realni privredni rast u 2021. dostigao je jak oporavak od 14%. Pored toga, uspješne javne finansije su značajno podržane jačom poreskom disciplinom i najvećim prikupljenim prihodima do sada. 2021. i 2022. su prepoznate kao godine punog ekonomskog oporavka, rasta zaposlenosti i smanjenja „sive ekonomije“ na tržištu rada, kao i poboljšanja poslovnog ambijenta, potpomognutog setom finansijskih reformi u cilju poboljšanja kvaliteta života građana Crne Gore kroz programe „Evropa sad“ i „Crna Gora odmah“.

Da je **makroekonomska stabilnost** u 2021. značajno očuvana adekvatnim mjerama Vlade u oblasti ekonomske, finansijske i zdravstvene politike, govore i navodi iz Izvještaja EK o Crnoj Gori za 2021. Tu se notira da su se uspjeli ublažiti fiskalni rizici tako što su akumulirani značajni fiskalni osigurači za pokrivanje potreba za finansiranjem tokom 2021, uključujući i za dodatne programe podrške vezane za pandemiju COVID-19. Ocjenjeno je da je finansijski sektor ostao stabilan tokom krize, što je rezultat njegove snažne pozicije od prije krize i mjera podrške

⁴¹ Program uključuje i Zakon o obaveznom zdravstvenom osiguranju („Sl. List CG“, broj 145/21), Zakon o reprogramu poreskog potraživanja („Sl. List CG“, broj 145/21), Zakon o izmjenama i dopuni zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje („Sl. List CG“, broj 145/21), Zakon o izmjeni Zakona o objedinjenoj registraciji i sistemu izvještavanja o obračunu i naplati poreza i doprinosa („Sl. List CG“, broj 145/21), Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu („Sl. list CG“, broj 45/21), Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica („Sl. List CG“, broj 146/21) i Zakon o dopunama Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru („Sl. List CG“, broj 146/21).

koje su implementirale vlasti.

Oporavak privredne aktivnosti u 2021. bio je intenzivan i dinamičan, posebno od ljetnjih mjeseci kada je ostvaren značajan privredni rast. Turistička sezona je premašila sva očekivanja, pa su, prema dostupnim podacima, prihodi od turizma za cijelu 2021. dostigli zacrtani cilj od oko 70% rekordno ostvarenih prihoda u 2019. To je prvenstveno rezultat politike otvorenih granica, kao i intenzivne promocije turističkih proizvoda Crne Gore i zdravstvenih protokola unutar zemlje. S obzirom na to da je početak ljetnjih mjeseci 2021. donio poboljšanje zdravstvene situacije u zemlji, počeo je visok priliv stranih turista u Crnu Goru, kao odgovor na Vladinu politiku. S tim u vezi, crnogorske vlasti su pokazale veliki nivo fleksibilnosti i odgovornosti za turističku sezonu, obezbjeđujući besplatno PCR testiranje za strane državljane čije su vlade tražile takve potvrde za povratak kući. Oporavak sektora turizma doveo je do poboljšanja eksterne pozicije zemlje i naglog smanjenja deficita tekućeg računa Crne Gore sa 26,1% BDP-a u 2020. na 9,2% BDP-a u 2021, uglavnom zbog poboljšanja izvoza usluga. Na primarnim i sekundarnim računima su takođe zabilježeni suficiti od 104,1 miliona eura (rast 56,2%) i 400,8 miliona eura (rast 30,0%), posebno zahvaljujući snažnijem prilivu doznaka iz inostranstva koji je u 2021. iznosio 338,5 miliona eura i veći je 29,0% u odnosu na 2020.

Dodatni pokretači oporavka u 2021. u realnom sektoru bili su i industrijska proizvodnja koja je porasla 4,9%, podstaknuta rastom prerađivačke industrije i proizvodnje električne energije, kao i trgovina, koja u maloprodaji bilježi rast prometa od 17,1% u odnosu na 2020. Takođe, strane direktne investicije pokazale su otpornost u 2021. i porasle su za 18,1%, sa zabilježenim neto prilivom od 552 miliona eura, najvećim još od 2015. U strukturi priliva SDI rast su zabilježile investicije u nekretnine i ulaganja u preduzeća i banke. Ovo je pokazalo da su strani investitori i u nesigurnim ekonomskim vremenima iskazali povjerenje koje imaju u Crnu Goru kao destinaciju za investiranje i poslovanje. Energetski sektor predstavlja značajan potencijal za privlačenje stranih investicija u Crnu Goru, jer zemlja ima veliki potencijal u obnovljivim izvorima energije i ostaje regionalni lider u reformama tržišta električne energije.

Tokom 2021. je značajno očuvana **stabilnost finansijskog sistema**, budući da su domaće banke spremno dočekale krizu sa znatnim kapitalnim baferima i rezervama likvidnosti. Centralna banka Crne Gore je, u okviru svojih zakonskih ovlašćenja, implementirala nekoliko paketa podrške koji su bili usmjereni ka domaćinstvima i zaštiti domaćih banaka. Dodatno, Investiciono razvojni fond, kao državna razvojna institucija, tokom krize uveo je veliki broj novih kreditnih linija za očuvanje likvidnosti i radnih mjesta, kao i finansiranje novih operativnih aktivnosti i ulaganja kompanija.

Ubrzani ekonomski oporavak je takođe uslovio poboljšanja indikatora na **tržištu rada**. Prema Anketi o radnoj snazi (ARS), stopa nezaposlenosti je u trećem kvartalu 2021. pala na 14,8%, dok je prosečan broj zaposlenih u 2021. zabilježio rast od 6,9%. Rast zaposlenosti posebno je dobio zamah u trećem kvartalu godine.

Ukupan **državni dug** (bez depozita) je 31. XII 2021. iznosio je 4.090,02 miliona eura, ili 83,79% BDP-a. Ukupan državni dug sa depozitima je 31. XII 2021. iznosio 3.626,00 miliona eura ili 74,28% BDP-a.

Spoljni dug iznosio je 3.688,48 miliona eura, odnosno 75,56% BDP-a, dok je unutrašnji dug iznosio 401,54 miliona eura, odnosno 8,23% BDP-a. Depoziti su 31. XII 2021. iznosili su 464,02 miliona eura, uključujući 38.447 unci zlata (čija je vrijednost 31. XII 2021. godine bila 61,51 miliona eura) ili 9,51% BDP-a.

Prema preliminarnim podacima u 2021, **neto priliv stranih direktnih investicija** iznosio je 552 miliona eura, što je za 18,1% više u odnosu na 2020. Ukupan priliv stranih direktnih investicija iznosio je 898,4 miliona eura (rast od 35,5%), što je rezultat rasta vlasničkih ulaganja.

Ukupan **odliv SDI** u 2021. iznosio je 346,4 miliona eura, što je za 77,2% više nego u istom periodu prethodne godine. Odliv po osnovu ulaganja rezidenata u inostranstvo iznosio je 120,6 miliona eura, dok su povlačenja sredstava nerezidenata investiranih u našu zemlju iznosila 225,8 miliona eura.

Prema preliminarnim podacima, **deficit budžeta** u 2021. iznosio je 101,6 miliona eura ili 2,1% procijenjenog BDP-a, što je manje od plana za 73,7 miliona ili 42,1%, dok je za 324,6 miliona eura ili 76,2% manje u odnosu na deficit ostvaren u 2020. Prošlogodišnji deficit budžeta je manji i u odnosu na 2019. i to za 41,7 miliona eura ili 29,0%.

Prema preliminarnim podacima, **prihodi budžeta** u 2021. iznosili su 1.910,0 milijardu eura ili 39,1 % BDP-a i u odnosu na naplaćene u 2020. veći su za 271,5 miliona eura (16,6%), dok su u odnosu na planirane veći za 29,8 miliona eura (1,6%). Naplata prihoda je veća čak i u odnosu na 2019, koja je bila rekordna po ostvarenim prihodima, i to za 24,8 miliona eura ili 1,3%.

Tokom 2021. iz **kredita sa Exim Kina bankom**, povučena su sredstva u iznosu od 42,06 miliona eura (57,69 miliona USD). Takođe, realizovano je povlačenje druge tranše iz kredita zaključenog sa Evropskom komisijom u iznosu od 30 miliona eura, kao i povlačenje iz kredita sa Bankom za razvoj Savjeta Evrope (CEB), za Projekat podrške crnogorskim mikro, malim i srednjim preduzećima, pogođenim COVID-om 19, u iznosu od 30 miliona eura, dok je za ostale zajmove za infrastrukturne razvojne projekte povučeno 65,33 miliona eura. Uzevši u obzir da su sredstva finansiranja za 2021. obezbijedena u decembru 2020, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja je tokom 2021. imalo više prostora da se usmjeri na optimizaciju portfolija duga i otklanjanje rizika od kojih zavisi održivost javnog duga na duži rok. Ovdje se u prvom redu misli na rješavanje pitanja valutnog rizika vezanog za dolarski kreditni aranžman sa kineskom Exim bankom u iznosu od 944 miliona USD koji je zaključen 2014. za potrebe finansiranja izgradnj prioritete dionice autoputa Bar - Boljare. Početkom jula 2021. sprovedena je hedžing transakcija sa četiri banke. Tom prilikom „hedžovano” je 818 miliona USD (riječ je o iznosu ukupno povučenih sredstava kredita do jula 2021) putem unakrsnog valutnog svopa, koji podrazumijeva razmjenu eurskih i dolarskih gotovinskih tokova između banaka i Ministarstva. Transakcija je zaključena na period od 14 godina po prosječnoj eurskoj fiksnoj kamatnoj stopi od 0,88% i prosječnom ugovorenom deviznom kursu EUR/USD 1,18. Važno je naglasiti da su svi bankarski troškovi za ovu transakciju uključeni u pomenutu eursku kamatnu stopu, koja predstavlja cijenu izloženosti banaka prema Crnoj Gori. Procjenjuje se da će zahvaljujući ovom aranžmanu biti ostvarena godišnja ušteda od oko 8 miliona eura, što je kod prve polugodišnje otplate i potvrđeno jer je ostvarena ušteda od oko 4 miliona eura. Sprovedena transakcija uticala je na poboljšanje valutne strukture državnog duga u odnosu na kraj prvog kvartala 2021. Naime, na kraju 2021. valutnu strukturu karakteriše učešće duga u eurima od 96,71%, učešće duga u USD od 1,01% i učešće ostalih valuta od 2,28% u ukupnom državnom dugu, dok je na kraju prvog kvartala 2021. učešće duga u eurima bilo 80,53%, a učešće duga u USD 17,08%.

Pored poboljšanja valutne strukture, Vlada se trudi da poboljša i ostale parametre kvaliteta duga. Prosječna ročnost duga produžena je sa 5,9 godina, koliko je iznosila na kraju 2019. na 6,9 godina koliko iznosi na kraju 2020. godine. Prema preliminarnim podacima, na kraju 2021. prosječna ročnost će biti kraća i iznositi 5,6 godine. Struktura državnog duga na kraju 2020. ima realnu ponderisanu prosječnu kamatnu stopu od 2,7%, što znači da je trošak zaduživanja smanjen za 0,1% u odnosu na kraj 2019. Trend pada prosječne ponderisane kamatne stope je nastavljen i u 2021. i prema preliminarnim podacima na kraju 2021. iznosi 2,4%. Na smanjenje kamatne stope uticala je činjenica da je Crna Gora, u martu ove godine, izvršila otplatu duga po osnovu euroobveznica iz 2016. u iznosu od 227,45 miliona eura, čija je kamatna stopa bila 5,75%, kao i to što je kroz hedžing aranžman došlo do značajnog smanjenja kamatne stope za kredit prema Exim Kina banci sa 2% na 0,88%.

Ugovoreni iznos **izdatih državnih garancija** na kraju 2021. iznosi oko 609,08 miliona eura, što je za oko 3,76 miliona eura više u odnosu na isti period 2020. Od ovog iznosa, angažovana sredstva iznose oko 480,03 miliona eura. Stanje duga na kraju 2021. godine, po garancijama izdatim domaćim i ino kreditorima iznosi 190,07 miliona eura, što predstavlja 3,9% BDP-a. U odnosu na kraj 2020. godine, na kraju 2021. godine stanje duga po osnovu izdatih državnih garancija se smanjilo za 21,99 miliona eura.

U 2021. godini nije bilo izdavanja novih garancija.

3.6. Kovid-19 pandemija

Crna Gora je od 30. XII 2021. počela sa izdavanjem EU COVID potvrda za svoje građane, koja značajno olakšava slobodu kretanja u zemlji i inostranstvu, jer potvrđuje da je osoba vakcinisana, testirana ili je prebolovala COVID-19. Ovo je prvi servis koji razmjenjuje podatke iz registara Crne Gore i država članica Evropske unije, što potvrdu čini zvaničnim dokumentom EU kojem pristup imaju i građani Crne Gore.⁴² Mobilna aplikacija SafeGoCG, koja omogućava validaciju QR kodova na EU digitalnim COVID potvrdama izdatim u Crnoj Gori, državama članicama EU i svim drugim zemljama koje su pristupile EU COVID platformi, u potpunosti je funkcionalna.

Crna Gora dosljedno sprovodi Nacionalnu strategiju za uvođenje, distribuciju i primjenu COVID-19 vakcina. U prethodnom periodu građanima Crne Gore bile su na raspolagju različite vrste vakcina u zadovoljavajućim količinama, pa su mogli iskoristiti vakcine sljedećih proizvođača: Pfizer-BioNTech, Moderna, Johnson & Johnson's Janssen, AstraZeneca, Sinopharm, Sinovac i Sputnik V.

U Crnoj Gori je zaključno sa 31. XII 2021. dato 635.581 doza vakcina. Prvom dozom vakcinisano je 284.030 (45,7%), drugom dozom 273.120 (44%) i trećom dozom 78.429 (12,6%) građana.

3.7. Regionalna saradnja

Pored bliske bilateralne saradnje sa državama regiona, Crna Gora ostvaruje sadržajnu regionalnu saradnju kroz više od trideset regionalnih organizacija i inicijativa, od kojih neke okupljaju države Zapadnog Balkana, poput Berlinskog procesa, Zapadnobalkanske šestorke, Fonda za Zapadni Balkan ili MARRI-ja, dok druge predstavljaju mehanizme saradnje u okvirima šireg regiona, jugoistočne i centralne Evrope, Jadrana i Mediterana, recimo Proces saradnje u jugoistočnoj Evropi (SEECF), Centralnoevropska i Jadransko-jonska inicijativa (CEI i JJI), Unija za Mediteran i slično.

Berlinski proces/ Zapadnobalkanska šestorka ZB6

Osmi Samit Berlinskog procesa, čiji domaćin je bila njemačka kancelarka **Angela Merkel**, održan je 5. VII 2021. u Berlinu u virtuelnom formatu i okupio je lidere regiona, uključujući i predsjednika Vlade Crne Gore prof. dr **Zdravka Krivokapića**. Na Samitu je učešće uzela predsjednica Evropske komisije **Ursula fon der Lajen**, predsjednik Francuske **Emanuel Makron**, austrijski kancelar **Sebastijan Kurc**, predsjednik Vlade Italije **Mario Dragi**, predsjednik Vlade Poljske **Mateuš Moravicki**, prelazni predsjednik Vlade Bugarske **Stefan Janev**, predsjednici vlada Grčke **Kirijakos Micotakis**, Hrvatske **Andrej Plenković** i Slovenije **Janez Janša**, koji je ujedno i predsjedavajući Savjetom EU. Samit je bio koncipiran kroz četiri odvojene sesije, u okviru kojih se govorilo o rezultatima i benefitima implementacije zajedničkog regionalnog tržišta zasnovanog na četiri temeljne slobode EU: sloboda kretanja ljudi, robe, usluga i kapitala. Takođe, potvrđeno je da su transportna i energetska infrastruktura proteklih godina proširene i povezane sa putevima Evropske unije i pozdravljeno je ukidanje rominga za države Zapadnog Balkana. Tokom Samita, pomenut jedan od važnijih projekata saradnje - otvaranje Regionalne kancelarije za saradnju mladih (RYCO), u cilju povezivanja i izgradnje razumijevanja i tolerancije u regionu. Aktivnosti Savjeta za regionalnu saradnju (RCC) i Sekretarijata Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA) su takođe pohvaljene zbog njihovih napora da primijene Akcioni plan ZRT. Uprkos najavama da će se na Samitu potpisati Sporazumi o slobodi kretanja sa ličnim

⁴² Izdavanje EU COVID potvrda, kao i sama aplikacija Safe Go CG izrađene su u okviru projekta „E-usluge i digitalna infrastruktura kao odgovor na COVID-19“, koji implementira UNDP u saradnji sa Ministarstvom javne uprave, digitalnog društva i medija, uz finansijsku podršku Evropske unije.

kartama i o međusobnom priznavanju akademskih kvalifikacija, isti nijesu potpisani iz razloga postojanja neusaglašenosti sa predloženom sadržinom sporazuma.

U okviru pomenute inicijative, Crna Gora je bila domaćin **IV Digitalnog samita Zapadnog Balkana** od 11-13. X 2021, koji se održao prva dva dana u hibridnom formatu, dok je treći održan na premijerskom nivou, na kojem se obratio **predsjednik Vlade prof. dr Zdravko Krivokapić**. Trodnevni Samit je okupio predstavnike vlada Zapadnog Balkana, Evropske komisije, Savjeta za regionalnu saradnju i poslovne zajednice. Razgovori su vođeni na četiri glavne platforme: povezivanje mreže i usluga, povjerenje i sigurnost, digitalne vještine i digitalna ekonomija. Na Samitu potvrđeno da su zemlje ZB napredovale na polju digitalizacije uprkos izazovima i poteškoćama izazvanim pandemijom korona virusa. Samit je rezultirao usvajanjem Zajedničke izjave, kojom je podržana vizija Mape puta za smanjenje cijena rominga sa EU do 2027, kao i pozdravljeni napori u dijelu integracije regiona u panevropsku digitalnu zonu, zasnovanu na standardima i praksi Evropske unije.

Rezultati u okviru inicijative Berlinski proces:

Skupština je 29. XII 2021. ratifikovala **Dodatni protokol 6** („Sl. list CG - Međunarodni ugovori”, broj 7/21). Pomenuti Dodatni protokol 6, sa tri prateća aneksa prethodno je usvojen na 13. sastanku CEFTA Zajedničkog komiteta 18. XII 2019. u Tirani.

Crna Gora je kopredsjedavala zajedničkim sastankom **Upravljačke platforme za Zapadni Balkan o obrazovanju i kulturi i Upravljačke platforme za Zapadni Balkan o istraživanju i inovacijama**, koji je održan u online formatu 22. IX 2021. Ključne teme sastanka bile su: Zajednička Deklaracija o Agendi Zapadnog Balkana za inovacije, istraživanje, obrazovanje, kulturu, omladinu i sport i Samit Evropska unija - Zapadni Balkan, koji se održao 6. X 2021. na Brdu kod Kranja u Sloveniji.

Vlada je na sjednici 26. XI 2021. prihvatila **Međunarodni sporazum između Evropske unije i Crne Gore o učešću Crne Gore u programu Unije Horizont Evropa - Okvirnom programu za istraživanje i inovacije, sa pratećim aneksima**. Međunarodni sporazum o učešću Crne Gore u Horizont Evropa programu potpisale su ministarka prosvjete, nauke, kulture i sporta Vesna Bratić, 3. XII 2021. u Podgorici i EU komesarka za inovacije, istraživanje, kulturu, obrazovanje i omladinu Marija Gabriel, 6. XII 2021. u Briselu.

Predsjednik Vlade **prof. dr Zdravko Krivokapić** je učestvovao na zajedničkom **sastanku lidera Zapadnog Balkana u okviru Berlinskog procesa** 14. IX 2021. u Tirani, koji je predvodila njemačka kancelarka **Angela Merkel**. Glavna tema sastanka je bila regionalna saradnja i mehanizmi za njeno unapređenje. Tom prilikom je kancelarka istakla da je Crna Gora najnaprednija država - kandidat za članstvo u Evropskoj uniji, apostrofirajući važnost ideje zajedničkog regionalnog ekonomskog tržišta, koja po njenim riječima, može koristiti svim državama Zapadnog Balkana.

Samit lidera Evropske unije i Zapadnog Balkana, u okviru slovenačkog predsjedavanja Savjetom EU, održan je 6. X 2021. na Brdu kod Kranja u Sloveniji i istom je prisustvovao predsjednik **Milo Đukanović**. Domaćin Samita je bio slovenački premijer **Janez Janša**, dok je istim predsjedavao predsjednik Evropskog savjeta **Šarl Mišel**, zajedno s predsjednicom Evropske komisije **Ursulom von der Lajen**. Samit je rezultirao usvajanjem Deklaracije Brdo, kojom je još jednom potvrđena evropska perspektiva država Zapadnog Balkana i pozdravljena posvećenost zapadnobalkanskih država integracijama.

Zapadnobalkanski samit 2021, pod nazivom „*Promovisanje inkluzivnosti i solidarnosti u Evropi*“, održan je 14. X 2021. u Skoplju, okupivši lidere Zapadnog Balkana. Na Samitu, koji je organizovao *The Economist Events*, učestvovao je potpredsjednik Vlade **Dritan Abazović**. Tom prilikom, razmatrale su se teme jačanja stabilnosti i

saradnje u regionu, ubrzane integracije država Zapadnog Balkana u Evropsku uniju i prioriteta regiona u post-kovid periodu.

Zapadnobalkanski investicioni okvir (ZIO) je glavni instrument posredstvom kojeg EU finansijski podržava pripremu i sprovođenje infrastrukturnih projekata u okviru Berlinskog procesa i Agende povezivanja. Naime, svi projekti koje EU predstavlja na samitima u okviru Berlinskog procesa moraju biti redovno prijavljeni i odobreni od strane upravljačke strukture ZIO. Na sastanku Strateškog i Operativnog odbora ZIO koji je održan 17. XII 2021. donijeta je zvanična odluka da bude podržana projektna aplikacija Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i glavne kanalizacione mreže u Podgorici faza II, koja je odobrena u okviru VI poziva za sufinansiranje investicija u vrijednosti od 23,4 miliona eura.

Unija za Mediteran (UzM)

VI Regionalni forum Unije za Mediteran održan je 29. XI 2021. u Barseloni, okupivši predstavnike iz 42 zemlje, među kojima su države EU i afričkog kontinenta. Domaćini Foruma su bili ministar vanjskih poslova, EU i saradnje Kraljevine Španije **Hoze Manuel Albares**, u saradnji sa kopredsjedavajućim UzM - **Žozepom Boreljom**, visokim predstavnikom EU za vanjske poslove i bezbjednosna pitanja i **Ajmanom Safadijem**, ministrom vanjskih poslova i iseljenika Hašemitskog Kraljevstva Jordana. Crnu Goru na ovom Forumu predstavljao je ministar vanjskih poslova **Đorđe Radulović**. Forumu je prethodilo po prvi put obilježavanje **Dana Mediterana** 28. XI 2021. Ministarstvo vanjskih poslova je u decembru uplatilo prvu dobrovoljnu godišnju kontribuciju Uniji za Mediteran, u iznosu od 3.000 eura.

Fondacija Ana Lind (ALF)

Ministarstvo vanjskih poslova je član Odbora guvernera Fondacije Ana Lind, u čijem sastavu su članovi nacionalnih koordinatora Unije za Mediteran.

Crna Gora je podržala španskog kandidata **Đozepa Ferea Gavara** tokom izbora izvršnog direktora Fondacije Ana Lind. U 2021, izabrano je novo rukovodstvo Fondacije Ana Lind: izvršni direktor Đozep Fere Gavaro, kopredsjedavajuća Odborom guvernera Mari Nojvonon i predsjednica Fondacije Ana Lind princeza Rym Ali.

Crna Gora je predložila **Vladimira Bakrača** (vanredni profesor Filozofskog fakulteta UCG, oblast sociologija) za člana Savjetodavnog vijeća Fondacije Ana Lind za period 2021-2023. Crna Gora je na spisku mediteranskih partnerskih zemalja (BiH, Monako, Mauritanija i Crna Gora) koje nikada nijesu bile članice ovog vijeća.

Organizacija za crnomorsku ekonomsku saradnju (BSEC)

U 2021, održani su redovni sastanci **Odbora visokih zvaničnika BSEC-a** (26. X i 16. XII 2021. u okviru *gruzijskog predsjedavanja*) u online formatu. Održan je, takođe, redovan sastanak **Savjeta ministara vanjskih poslova** u online formatu (17. XII 2021).

Strategija jugoistočne Evrope 2030 (SEE 2030) - Prvi sastanak Komiteta za monitoring implementacije SEE 2030. održan je 23. XI 2021. u Sarajevu u hibridnom formatu. Na sastanku je učestvovala nacionalna koordinatorka Crne Gore za SEE 2030, **Jelena Janković Kostić**, v.d. generalne direktorice za trgovinsku saradnju i ekonomske odnose sa inostranstvom u Ministarstvu ekonomskog razvoja, koja u ime crnogorske ekonomije rukovodi monitoringom implementacije Strategije.

U okviru **Savjeta za regionalnu saradnju (RCC)**, predsjednik Vlade **prof. dr Zdravko Krivokapić** sreo se 13. X 2021. u Podgorici s generalnom sekretarkom RCC **Majlindom Bregu**. Crna Gora je učestvovala na sastancima Borda RCC održanom na Velikoj regionalnoj bezbjednosnoj konferenciji na temu „Jačanje regionalne bezbjednosne

saradnje: noseći stub evropskog puta zapadnog Balkana“, koju je RCC organizovao u saradnji sa MVP-om Francuske i Francuskim institutom za više studije nacionalne odbrane.

U okviru **predsjedavanja Centralno-evropskoj inicijativi**, Ministarstvo vanjskih poslova je 11. X i 2. XII 2021. organizovalo sastanke Komiteta nacionalnih koordinatora. Takođe, 3. XII 2021. organizovan je Samit predsjednika Vlada i specijalni događaj na visokom nivou sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom. **Samit predsjednika vlada**, kojem je predsjedavao premijer **Zdravko Krivokapić**, označio je kraj dvogodišnjeg predsjedavanja naše zemlje ovom važnom regionalnim mehanizmu saradnje, za šta je Crna Gora dobila brojne pohvale sa regionalnih i međunarodnih adresa. Usvojena je Zajednička izjava kojom su date smjernice za dalje djelovanje inicijative. Takođe, premijer **Krivokapić** je predsjedavao **specijalnom događaju** na visokom nivou u zajedničkoj organizaciji našeg predsjedavanja, Sekretarijata CEI i Svjetske zdravstvene organizacije, na kojem je učestvovalo pet zemalja zapadnog Balkana, a na kojem je usvojena Mapa puta za zdravlje i blagostanje na zapadnom Balkanu za period 2021-2025, kao i Zajednička izjava zemalja ZB. U skladu sa prioritetima crnogorskog predsjedavanja, održani su sljedeći tematski događaji: ministarska konferencija iz oblasti životne sredine, održana u Trstu, 7-10. X i konferencija o saobraćaju na visokom nivou, održana u Budvi, 22. X 2021.

U okviru **Procesa saradnje u jugoistočnoj Evropi (SEECP)**, ministar vanjskih poslova **Đorđe Radulović** učestvovao je na sastanku na neformalnom sastanku ministara vanjskih poslova SEECP 15. XI. 2021. Ministar vanjskih poslova **Đorđe Radulović** učestvovao je na konferenciji “Mapa puta naučne diplomatije u Jugoistočnoj Evropi: Međunarodni institut za održive tehnologije na prostoru Jugoistočne Evrope (SEEIIST)” u Bernu, 13-14. IX 2021.

ZAKLJUČAK

U drugoj polovini 2021. Crna Gora je nastavila da bilježi značajne rezultate u pregovaračkom procesu s Evropskom unijom, koji su afirmisani na Međuvladinoj konferenciji Evropske unije i Crne Gore koja je održana u Briselu 13. XII 2021.

U izvještajnom periodu, zaokružena je pregovaračka struktura obrazovanjem radnih grupa za pregovore kojim su imenovi šefovi radnih grupa, ali i obrazovanjem Pregovaračke grupe u kojoj imenovani pregovarači za šest klastera koji, zajedno sa glavnom pregovaračicom, koordiniraju proces pregovora sa Evropskom unijom, čime je kompletiran novi sastav pregovaračke strukture. Obrazovana je i nova Komisija za evropske integracije kojoj je primarni cilj izrada i realizacija Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, kao najvažnijeg strateškog dokumenta koji se odnosi na proces pregovora sa Evropskom unijom.

U cilju dinamiziranja procesa pregovora Vlada je 9. XII 2021. usvojila Akcioni plan za adresiranje ključnih preporuka iz Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori 2021, čija je najveća vrijednost ta što omogućava da se po klasterima i poglavljima pregovora prate ne samo obaveze Vlade, nego i one oblasti i preporuke koje su Akcionim planom prepoznate kao polje za unapređenje saradnje sa Skupštinom, imajući u vidu značaj sinergijskog djelovanja grana vlasti kad je u pitanju uspješno izvršavanje obaveza sa evropske agende.

U ovom periodu nastavljen je pozitivan trend dijaloga Crne Gore sa zvaničnicima Evropske unije, državama članicama i drugim evropskim partnerima kroz redovne kanale komunikacije, multilateralne i bilateralne susrete. Održano je četiri sastanka sektorskih pododbora (za industriju, trgovinu, carine i poreze; za poljoprivredu i ribarstvo; za inovacije, ljudske resurse, informatičko društvo i socijalnu politiku; za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku), kao i sastanak Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje, Zajedničkog savjetodavnog odbora između Komiteta regiona EU i Crne Gore i Posebne radne grupe za reformu javne uprave. Pored toga Crna Gora je nastavila da njeguje dobrosusjedsku saradnju i da aktivno učestvuje u regionalnim inicijativama.

Sve preduzete aktivnosti doprinijele su održavanju kontinuiteta u realizaciji obaveza iz procesa evropske integracije, ispunjavanju privremenih i završnih mjerila, a uspostavljanjem nove pregovaračke strukture unaprijeđen je i dinamiziran proces koordinacije svih obaveza prateći inoviran model pregovora. Unaprijeđenje životnog standarda i kvaliteta života svih građana uopšte, reflektovalo se i na održavanje i jačanje podrške javnosti za članstvo u EU, kao posljedica uticaja uvođenja evropskih standarda kroz sveobuhvatne reforme koje država sprovodi.

Strategijski dokumenti, informacije i izvještaji

U izvještajnom periodu se, pored aktivnosti koje su realizovane iz procesa evropske integracije, a koje se nalaze u Šesnaestom polugodišnjem izvještaju o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju, izdvaja i sljedeće:

Vlada je 1. VII 2021. usvojila **Informaciju o potrebi obrazovanja radnih grupa za programiranje Instrumenta pretpristupne podrške EU za period 2021–2027 (IPA III) i Informaciju o napretku u procesu pregovora po klsterskom pristupu.**

Vlada je 30. IX 2021. donijela **Odluku o visini mjesečne naknade za rad šefu i članovima Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 23 – Pravosuđe i temeljna prava i Odluku o visini mjesečne naknade za rad šefu, zamjeniku šefa i članovima Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost.**

Vlada je 7. X 2021. usvojila informacije o **Finansijskom sporazumu između Evropske komisije, Republike Srbije i Crne Gore za 2020. godinu u okviru IPA II Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora 2014–2020, kao i o Finansijskom sporazumu između Evropske komisije, Bosne i Hercegovine i Crne Gore za 2020. godinu u okviru IPA II Programa prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora 2014–2020.**

Vlada je 28. X 2021. usvojila **Ključne nalaze – godišnji Izvještaj Evropske komisije za Crnu Goru 2021, Informaciju o aktivnostima koje se preduzimaju u oblasti reforme javne uprave u skladu sa preporukama Izvještaja o napretku Crne Gore za 2021. godinu, Uredbu o izmjenama i dopuni Uredbe o realizaciji i postupku korišćenja sredstava iz instrumenta pretpristupne pomoći Evropske unije (IPARD II program), kao i Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – životna sredina i klimatske promjene, za izvještajni period februar – jul 2021.**

Vlada je 17. XI 2021. usvojila **Mapu puta ispunjenja preostalih obaveza u odnosu na privremeno zatvoreno pregovaračko poglavlje 30 – Vanjski odnosi.**

Vlada je 9. XII 2021. donijela **mape puta ispunjenja završnih mjerila za privremeno zatvaranje pregovora u pregovaračkim poglavljima 3 – Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga, 7 - Pravo intelektualne svojine, 14 - Saobraćajna politika, 15 – Energetika, 21 - Trans-evropske mreže, 27 - Životna sredina i klimatske promjene i 33 - Finansijske i budžetske odredbe.**

Vlada je 16. XII 2021. usvojila **Informaciju o programima podrške Evropske unije Crnoj Gori za 2021. i donijela mape puta ispunjenja završnih mjerila za privremeno zatvaranje pregovora u pregovaračkom poglavlju 5 - Javne nabavke, 9 – Finansijske usluge, 16 – Porezi, 17 – Ekonomska i monetarna unija, 20 – Preduzetništvo i industrijska politika i 22 - Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata. Na istoj sjednici usvojena je i Finansijska procjena Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 - Životna sredina i klimatske promjene.**

Vlada je 29. XII 2021. donijela **mape puta ispunjenja završnih mjerila za privremeno zatvaranje pregovora u pregovaračkim poglavljima 6 – Privredno pravo, 10 – Informatičko društvo i mediji i 19 – Socijalna politika i zapošljavanje.**